

zpravodaj o vodě

- 4 rok 2009 a 2010; PPO a PŠ
- 6 anketa
- 8 z činnosti závodů
- 20 když se řekne
- 22 saxana předpovídá počasí
- 23 dozorčí rada
- 24 proč dodržovat normy
- 25 datové schránky
- 26 aktuality

Zpravodaj vydává: Povodí Moravy, s. p., Dřevařská 11, 601 75 Brno, IČ: 70890013

email: zpravodaj@povodl.cz, www.pmo.cz

Registrováno: MK ČR ev. č. MK ČR E 15897, ISSN 1803-666X

Redakční rada: Ivana Frýbortová, Ing. Michaela Juričková, Ing. Jana Kučerová, Mgr. Ivana Švecová

Grafické návrhy a redakční úpravy provádí redakční rada

Foto na titulní straně: Mgr. Dušan Kosour, Blesková povodeň

Náklad: 1 500 ks, vychází čtvrtletně, rozšiřováno zdarma, vydáno v Brně, březen 2010

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

letošní první číslo našeho Zpravodaje vychází při příležitosti blížícího se Světového dne vody. Ten se již po téměř dvě desetiletí slaví 22. března a zejména pro nás „lidi profesně s vodou spjatými“ je příležitostí k zamyšlení nad smysluplností naší činnosti a hodnotou, s níž pracujeme.

Jelikož voda je hlavní náplní naší činnosti, je pochopitelné, že tento den neuniká naší pozornosti a s velkou pravděpodobností si každý z nás, ač již v den tohoto svátku či kdykoli jindy, položí otázky týkající se její důležitosti, významu, využití... Ne každý je však s vodou v denním kontaktu jiným způsobem, než jako její spotřebitel. Vodu přijímá jako běžnou, víceméně bezcennou samozřejmost a o existenci problémů s jejím nedostatkem, natož existenci nějakého Světového dne vody nemá ani ponětí. Tuto skutečnost je však nutno změnit. A kdo jiný, než my, jenž s vodou pracujeme, pro to můžeme či snad máme povinnost něco udělat. Začít přitom můžeme každý ve svém nejbližším okolí, seznámit s ní naše partnery, děti, přátele. Prostřednictvím firemní politiky či osobních schopností managementu i jednotlivců, je pak možné působit i na širší veřejnost a přibližovat nepříliš příznivá fakta. Skutečnosti, které jsou pro nás středoevropany pouhou statistikou, avšak pro mnoho žijících lidí i zvířat tvrdou realitou. Vždyť jen v tuto chvíli trpí na Zemi více jak jedna miliarda lidí nedostatkem vody. Počet obyvatel a její spotřeba přitom neustále roste. Stejně tak značná část naší populace nemá přístup k hygienicky nezávadné vodě a právě tato problematika se pod heslem „Čistá voda pro zdravý svět“ stala nosným tématem letošního Světového dne vody. Z globálního pohledu se tak jedná o skutečně závažnou problematiku a na vodu je tak nahlíženo jako na skutečné bohatství. My v našich zeměpisných podmínkách jsme jím dostatečně obdařeni. To by nás ale nemělo vést k pocitu klidu a bezstarostnosti. I zde je nutno s vodou zodpovědně hospodařit a šetřit s ní. Je slušné a snad i nezbytné myslet na budoucnost, další generace i nezvratný vliv člověka na životní prostředí. A den vody je tou nejlepší, nejbližší a snad i nejsnazší formou, jak to učinit. Pokusme se tedy každý za sebe, alespoň v tento den, skutečně přemýšlet nad každým spotřebovaným litrem vody. Omezme její využití na nezbytné minimum a pokud to bude jen trochu možné, pokusme se nalézt způsob, jak vodou šetřit či k ní být šetrný v celkovém hospodaření s ní. A pokud nic jiného, tak si alespoň uvědomme, co pro nás voda znamená. Vždyť právě voda dala vzniknout životu na Zemi. Poskytla nám něco ze své jedinečnosti, provází nás každý den a v podstatě i na každém kroku.

Ing. Libor Dostál,
generální ředitel

Podpora prevence před povodněmi (PPO)

V programu Prevence před povodněmi II uskutečnilo Povodí Moravy, s. p. (PM) v roce 2009 práce celkem za 103 423 tis. Kč, z toho 10 314 tis. Kč z vlastních a 93 109 tis. Kč z dotačních prostředků. Práce spočívaly jak ve vlastní stavební realizaci, tak v přípravných částech nutných pro další provedení akcí. Pracovalo se celkem na 16ti akcích. K těm nejvýznamnějším patří stavba „Vodní dílo (VD) Bystřička – rekonstrukce přelivu“, zahájená v roce 2008 s vynaloženými dotačními prostředky ve výši 47 126 tis. Kč v roce 2009. Zahájeny a dokončeny byly 3 akce, z nichž nejvýraznějšími byla akce „Svitava, Blansko – úprava koryta“ za 47 361 tis. Kč. Zahájena byla akce „VD Vranov – rekonstrukce manipulačních zařízení“. Z ostatních stojí za zmínku např. stavby „Morava, Lesnice, ochranná hráz“, „Morava, Uherské Hradiště–Jarošov“ nebo přípravné práce na akci „Jihlava, Třebíč – zvýšení kapacity koryta II. etapa“.¹⁾

Odstranění následků povodní - povodňové škody (PŠ) z roku 2006

V roce 2009 bylo jednou z hlavních priorit státního podniku ukončit práce na programu „Odstranění následků povodní roku 2006“. Cílem programu byla obnova vodních toků a vodních děl poškozených extrémním zatížením v průběhu povodní z března a dubna 2006 a května až června 2006 a tím docílit neškodného odvádění povrchových vod z přilehlých území. Celkem byly realizovány práce v oblasti investic a oprav za 317 870 tis. Kč, z toho z dotačních prostředků v částce 275 720 tis. Kč a z vlastních finančních zdrojů státního podniku za 42 150 tis. Kč. Zrealizovalo se 115 akcí, z toho 9 investičních a 106 oprav. Na tyto akce bude ze strany Ministerstva zemědělství ČR (Mze) vydáno Závěrečné vyhodnocení akce. PM tak v roce 2009 úspěšně dokončilo odstraňování PŠ z roku 2006. Mezi nejvýznamnější akce patří např. stavba „Morava, Nedakonice – Staré Město, km 150,400–158,308, nátrže, oprava opevnění, sanace průsaků“ za 12 106 tis. Kč, stavba „Křetinka, km 20,133-20,681, Svojanov, oprava toku“ za 7 435 tis. Kč.

Odstranění následků povodní z roku 2009

Po průchodu přívalové povodně z 24. na 25. června 2009 uskutečnil závod Horní Morava (ZHM) bezodkladně prohlídku významných vodních toků (VVT), které byly touto povodní postíženy. Na základě ní se rozhodlo o provedení neodkladných prací

na toku Velička a Jezernice.

Tyto neodkladné práce odstraňující PŠ na vodním toku Jezernice v obci Jezernice a Podhoří spočívaly v odtěžení nánosů z průtočného profilu, odstranění zátarasů a zajištění nátrží u nemovitostí občanů. V působnosti obcí Hranice, Velká u Hranic, Lhotka u Hranic, Olšovec Boňkov a Potštát byly odstraněny zátarasy z průtočného profilu, obnoveno koryto toku, odstraněny nánosy a zajištěny nátrže ohrožující nemovitosti občanů, inženýrské sítě (sloupy VN, NN, vodovodní šyбка, kanalizace) a tělesa místních komunikací a silnic, a to těžkým kamenným záhozem v zastavených částech obcí. Těmto poškozeným úsekům byla přiřazena priorita 1. Provizorně byl zajištěn břeh u spadlé opěrné zdi ve výustní trati Veličky v Hranicích, poškozená zeď byla odstraněna z průtočného profilu toku Veličky již v červenci 2009. Nátrž u poškozené opěrné zdi z gabionů ve Lhotce u Hranic byla provizorně sanována těžkým kamenným záhozem v září 2009. Další práce s prioritou 2 spočívaly v přemístění nánosů ve vodním toku Velička v úsecích mimo zastavěné části obcí. Všechny tyto opravy byly provedeny v měsících srpen až říjen 2009.

Další práce na odstraňování PŠ budou pokračovat v roce 2010 podle rozdělení poškozených částí do priorit na jejich odstranění.²⁾

Mzdová a personální politika

Ke dni 31. prosince 2009 byl evidenční stav zaměstnanců PM celkem 699, což představuje oproti stavu k 31. prosinci 2008 snížení o 23 zaměstnanců. Mzdová a personální oblast podniku vychází především z uplatňování zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce ve znění pozdějších předpisů, z praxe a z realizace koncepčních a strategických záměrů managementu. Nezbytnou součástí personální politiky podniku je i péče o zaměstnance, a to jak v oblasti sociální, závodní preventivní péče, tak i v oblasti rozvoje vzdělávání a hodnocení zaměstnanců. PM mimo jiné přispělo svým zaměstnancům na penzijní připojištění, zajistilo stravování, zabezpečilo očkování proti klíšťové encefalitidě a očkování proti hepatitidě apod. Jen například náklady na stravné dosáhly výše 3 191 286 Kč. Na rozvoj, hodnocení zaměstnanců a odborné vzdělávací semináře a akce poskytl státní podnik částku 957 996 Kč.³⁾

¹⁾ Články na straně 4 a 5 byly sepsány z podkladů a za pomoci Ing. Vítězslava Nečase, vedoucího útvaru TDI a inženýrských služeb¹⁾, Ing. Miroslava Konečného z investičního úseku ŘP²⁾, Ing. Davida Fíny, ředitele ZHM³⁾ a paní Svatavy Valčíkové, vedoucí útvaru řízení lidských zdrojů, ŘP⁴⁾

Řeka Morava v Uherském Hradišti na jaře 2006

Provizorní zajištění Veličky v Hranicích

Podpora prevence před povodněmi

V roce 2010 budou pokračovat stavební práce na rozestavěných stavbách „VD Bystřička – rekonstrukce přelivu“ a „VD Vranov, rekonstrukce manipulačních zařízení“. Předpokládá se zahájení 13ti nových staveb, z nichž nejvýznamnější jsou „Jihlava, Třebíč, zvýšení kapacity koryta II. etapa“ s předpokladem nákladů 150 mil. Kč a „Třebůvka, Moravičany – hrázování“ za 130 mil. Kč. V roce 2010 se kalkuluje na plánované čerpání na rozestavěných a nově zahajovaných stavbách s částkou **200 mil. Kč.**¹⁾

Odstranění následků povodní – PŠ z roku 2007

Průchod povodní ze září roku 2007 způsobil v korytech vodních toků rozsáhlé nátrže, poruchy stávajících opevnění břehů a poškození vodních děl. V letošním roce budou provedeny stavební práce na Spojené Bečvě v ceně 1 980 tis. Kč a Rožnovské Bečvě za 5 370 tis. Kč. Ukončení stavebních prací se předpokládá u obou akcí **do konce října 2010**. Provedením těchto staveb v letošním roce bude u PM naplněn tento podprogram na odstranění následků povodně 2007 u toků, kde byl dosažen 3. stupeň povodňové aktivity (SPA).²⁾

Odstranění následků povodní z roku 2009

Opravy škod na VVT Velička, způsobené přívalovými povodněmi, realizované v roce 2010, činí **28 758 tis. Kč**. Mezi nejzávažnější a finančně nejnáročnější opravy patří především oprava toku Veličky v Hranicích. Povodeň způsobila celkově na toku Velička rozsáhlé škody spočívající např. v poškození břehového opevnění, výtrže do břehů, poškození dna vývaru, nánosy v průtočném profilu apod.³⁾

Kolektivní smlouva (KS) pro rok 2010

KS pro období od 1. ledna 2010 byla po dlouhé době uzavřena již 17. prosince 2009, tedy v dostatečně velkém časovém předstihu, než jak tomu dosud bývalo zvykem. Stejnou novinkou je i zveřejnění plného znění KS na intranetu a tím zpřístupnění každému zaměstnanci PM. Podstatnou změnou je zvýšení odstupného v důsledku rozvázání pracovního poměru se zaměstnancem nebo možnost provedení zkráceného rozboru vzorku pitné vody. Dodatkem č. 1 ke KS bylo však z důvodů na straně stávajícího dodavatele stravného pro bývalé zaměstnance PM poskytování tohoto stravného zrušeno. Ostatní benefity zaměstnancům, např. penzijní připojištění, osobní účty, stravné apod. zůstaly zachovány v rozsahu poskytnutém v roce 2009.⁴⁾

Vodní hospodářství v roce 2010

V souvislosti s finančně velmi náročným rokem v celé společnosti, tedy i ve vodním hospodářství, jsme požádali o výhled na rok 2010 vrchního ředitele sekce vodního hospodářství Mze pana Pavla Punčocháře a zeptali se, **jaký se očekává, že bude pro vodní hospodářství rok 2010, o kterém se hovoří jako o krizovém roce?**

Zřejmě máte v otázce „krizový rok“ z hlediska finanční a ekonomické situace následkem celosvětového propadu v posledních 2 letech. Z pohledu vodního hospodářství ČR bych tuto finanční krizovou situaci vnímal s určitou rezervovaností.

To proto, že finanční prostředky na rozvoj protipovodňových opatření u správců vodních toků, vlastníků a provozovatelů rybníků a zajištění souvisejících pozemkových úprav nejsou zásadně dotčeny.

Využívají totiž programů Mze spolufinancovaných z Evropské investiční banky (a to do celkového objemu 75 %). Ani programy na odstraňování PŠ nejsou bez finančních prostředků obsažených v dotačních titulech Mze. Je na vás, zaměstnancích s. p. Povodí, projekty včas realizovat.

A tak problémy lze očekávat ve financování provozních činností. Zatím se však zdá, že jednání o platbách za odběry povrchových vod probíhají velmi uspokojivě, a to i při navyšování jednotkové úrovně za 1 m³.

Nicméně u některých s. p. Povodí, kde nejsou dostatečné příjmy z jiných činností než je správa VVT (např. z provozu vodních elektráren, rybářského hospodářství, laboratorních výkonů apod.), lze očekávat problémy zejména v případě **poklesu objemu odběrů**.

Proto je namístě od počátku roku nastolit efektivní úsporná opatření ve výdajích v případě nejistého rozsahu příjmů. Vykročení PM ke **snížení objemu mzdových výdajů** poklesem počtu zaměstnanců (! tedy nikoliv snížením platů) je důležitým opatřením stejně, jako „hlídání“ **mnohých provozních výdajů**.

**„Je na vás,
zaměstnancích s. p. Povodí,
projekty včas realizovat.“**

Problém bezpochyby představuje provádění provozního monitoringu povrchových vod, kde se stále z Ministerstva životního prostředí ČR (MŽP) nedostavilo jasné vyjádření, jaký věcný rozsah a v jakém objemu dostupných finančních zdrojů je požadován.

Pokud mluvíme o „krizových“ vizích roku 2010, pak jsou to tedy především **možné extrémní hydrologické jevy** – ať již sucho (s dopadem na dostupnost a jakost vodních zdrojů) anebo povodně. Současná sněhová pokrývka (z 90 % ležely vrstvy sněhu 37–47 cm silně v nižších a středních polohách) může vést k opakování situace v roce 2006 v případě rychlého tání. V tomto směru bezpochyby dispečinky s. p. Povodí průběžně bilancují zásoby sněhové vody a volně retenční prostory v povodích, kde jsou ovladatelné nádrže.

Uvedenými názory nechci nastolit klima „bohorovného klidku“, zakolísání počasí i ekonomiky nelze vyloučit, nicméně „připraveným přeje štěstí“. Věřím, že PM patří k „připraveným“, a tak jak vrcholnému managementu, tak všem zaměstnancům přeji úspěšný rok 2010 v zaměstnání, v soukromí a především pevně zdraví a elán každému z vás.

*RNDr. Pavel Punčochář, CSc.,
vrchní ředitel sekce vodního hospodářství, Mze*

V měsíci lednu a únoru potrápily Českou republiku přivaly sněhové nadílky. Sněhu bylo více, než jak jsme obvykle zvyklí. Studené vložky doprovázel mnohdy i silný mráz, jež situaci komplikoval. V té souvislosti jsme položili provozním zaměstnancům PM zcela se nabízející otázku: „Potrápila“ i Vás, jako dlouholetého správce jezu, letošní zima nebo je její průběh zcela běžný a ničím výjimečný? Která zima byla pro Vás z pracovního hlediska nejzajímavější a proč?

Vladimír Dušek,
jez Osek nad Bečvou, ZHM

Domnívám se, že se jedná o běžnou zimu, i když z hlediska údržby je „příjemnější“, když se teploty pohybují kolem nuly. Fakt je ten, že když jsem po víkendů stráveném na běžkách motorovou pilou ořezával jezové klapky, nemohl jsem se zbavit dojmu, že zima je lepší na horách. Loňská zima byla také vydařená a při průchodu ledu si člověk začne uvědomovat sílu přírody.

Lubomír Klajn,
jez Spytihněv, ZSM

Současná sněhová pokrývka do 20 cm není nijak výjimečná. Průběh zimního období je normální. Zajímavostí byla zima 2006, kdy se pozorovaly ledové jevy ve zdrži 59 dnů v průběhu ledna až března. Naměřená síla ledu byla 31 cm. Za tři týdny dosáhla řeka Morava v profilu Spytihněv $598 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$, 681 cm - III. SPA.

Pavel Kuzník,
jez Přiluky a jez Lužkovice, ZSM

Sněhové srážky počátkem měsíce ledna byly v regionu o něco větší než normálně, avšak vůbec neovlivnily provoz a funkčnost obou jezů. Následující silné mrazy si však vynutily odpojení automatického ovládání klapky a jejich stabilizaci v jedné poloze. Důvodem je přimrznutí klapky k jezovému tělesu při malých průtocích a velkých mrazech. Kritické období pro obsluhu nastává při oteplení a zvyšování průtoků v řece. Zde je nutná důsledná kontrola jezů a po odstranění námrazy jejich uvedení do automatického provozu.

Oba jezy mají stejnou konstrukci. Jsou tvořeny pevným betonovým prahem a pohyblivou hradicí konstrukcí o jednom poli světlosti 22 m. Pole je hrazeno dutou ocelovou klapkou výšky 1,2 m. Jedná se o rekonstruované původní pevné jezy, kdy jez Přiluky je v provozu od r. 2002 a jez Lužkovice od r. 2006.

Přesto však již prošly zatěžkávací zkouškou extrémního tání a ledochodu na jaře r. 2006. Zpětně lze konstatovat, že ji zvládly na výbornou, pouze se „ztratou kytičky“ – poškozené rozražeče na klapkách při průchodu ledových ker. Ledové bariéry, které se vytvořily v úsecích pod jezy, byly pak rozplaveny vhodnou manipulací jezy.

Zdeněk Horák,
obsluha malé vodní elektrárny (MVE) a vakového jezu Ivančice, ZD

Letošní průběh zimy s ohledem na zásoby sněhu není ničím výjimečným. Otázkou je, jak dlouho budou trvat současné mrazy. Nejzajímavějším zimním obdobím pro mne byl rok 2005–2006. Na PM jsem nastoupil v r. 2005, a to na pracovní pozici strojník MVE a obsluha vakového jezu na vodním toku Jihlava v Ivančicích. V zimním období 2005–2006 uhodily neskutečné mrazy, takže jsme měli obrovské problémy s udržení provozu MVE z důvodu zamrznutí technologie, ale i se zamrznutím vakové konstrukce.

Dušan Strouhal,
jez Bolelouc, ZHM

Se sněhem jsme větší problémy neměli. A díky důslednějšímu dodržování manipulačních řádů ostatními uživateli bolelouckého jezu máme i daleko menší problémy se zamrznutím pohyblivých částí jezu než v minulosti. V roce 2004 po oblevě, kdy byl průtok kolem $80 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$, klesla prudce teplota pod $-10 \text{ }^\circ\text{C}$. Voda namrzala zespodu na ocelových klapkách a pomalu uzavírala průtočný profil. Pouze za pomoci horké vody z tepláren jsme se snažili rozhybat alespoň jednu z klapky. Pomohla až další obleva.

Jaromír Capil,
jez v Hranicích, ZHM

Průběh letošní zimy zatím není výjimečný i z hlediska tvorby ledových jevů a množství sněhu. Pokud bych měl zavzpomínat na něco zajímavého v uplynulých 10ti letech, tak opravdu náročný byl rok 2006, kdy jsme museli v zimě za pomoci bagrů uvolnit ledy v nadjezí. Ledy dosahovaly tloušťky až 50 cm. Následně pak, při jarním tání, proběhla povodeň 2006. Se sněhem to v daný rok nebylo také jednoduché. Pokud si dobře vzpomínám, tak jsme tehdy poslouchali písničku od Jarka Nohavici „Ladovská zima“.

Za použití veškeré dostupné techniky, tj. čerpadel, topných těles, motorové pily na led atd., se nám podařilo udržet technologii MVE i vakového jezu v provozu. Aby toho nebylo v tomto zimním období málo, tak na přelomu března a dubna r. 2006 došlo vlivem nadměrných zásob vody ve sněhu k povodňové situaci, tj. zaplavení celého areálu MVE a současně i vzniku povodňových škod na majetku PM.

**Hana Klementová,
provoz Jihlava, ZD**

Jez „Český mlýn“ v městské trati řeky Jihlavy si v roce 2009 vybrali otužilci z Vysočiny pro konání 1. ročníku Novoročního setkání otužilců. Nadjezí však bylo tradičně zamrzlé, a tak organizátoři akce přišli požádat o pomoc správce toku.

31. prosince 2008 tak vyrazili zaměstnanci provozu Jihlava, vyzbrojeni motorovými pilami a háky, pod dohledem bývalého vedoucího pana Klementa, k řece. Během

chvilky vyřezali nad jezem nadšencům „vanu“ plnou ledové vody, do které se na druhý den mohlo s radostí potopit několik odolných jedinců za přihlížení desítek povzbuzujících diváků, komentátora a potápěče, dohlízejícího na hladký průběh nezvyklé lázně.

Letošní druhý ročník byl, vzhledem k teplému počasí v době vánočních svátků, bez ledu a naší asistence, ale o zážitky nebyla nouze. Jihlavské listy je 5. ledna 2010, v „okurkové sezóně“, komentovaly následujícím textem:

Novoroční plavání se změnilo v drama

JIHLAVA - Starší muž držený za jednu ruku na jezu v poměrně prudkém proudu řeky Jihlavy. Takový obrázek se naskytl několika stovkám diváků, kteří se přišli na Nový rok podívat na druhý ročník Novoročního setkání otužilců.

Starší otužilec se společně s dalšími více než dvaceti vyznavači chladné vody ponořil

zjistil, že se mu vyžula gumová bota, kterou začal k jezu unášet proud. Muž pro ni začal plavat, zároveň mu na pomoc vyšel po jezu další otužilec, který botu zachytil. Ve vodě ji předal majiteli, který se ovšem neudržel a sklouzl přes jez. Naštěstí ho za ruku zadržel zachránce boty, který ho tak držel téměř minutu, než se dostavila pomoc od dalších otužilců a přítomného potápěče. Za jejich pomoci se dostal muž na břeh. "Sto devadesát korun za ztracenou botu je pro důchodce dost, tak jsem ji chtěl zachránit," glosoval senior. Na břehu těsně po záchraně si ještě neuvědomoval nebezpečí, které mu hrozilo, kdyby sklouzl pod jez, kde vyčnívalo množství ostrých kamenů. Dramatu se šťastným koncem předcházela ukázka ponoru jihlavských potápěčů a slavnostní přijímání pěti nových členů Klubu otužilců v Jihlavě, které pasoval organizátor setkání Miroslav Harant Pecha. Mezi otužilci, kteří se ponořili do tří stupně Celsia chladné vody, byl i Josef Panuška. "Vzal jsem si dvojce plavky. Jedny normální a druhé zimní, takže mi určitě zima nebude," žertoval před ponořením do řeky.

(Zveřejněno se svolením Jihlavských listů).

Zimní toky byly vděčným a vyhledávaným tématem novinářů i v roce 2006, před březnovými záplavami. Na jezu Stará plovárna na toku Jihlávka pózoval 2. února 2006 pan Pinkava se svým Caterpillarem a kostkami ledu o síle 48 cm, kterými se prohrabával při těžbě nánosů...

O pár kilometrů dál, na řece Jihlavě, pak reportérům neuniklo měření síly ledu, spojené s testováním šikovnosti našich poříčných. Ti ponořili lišty motorových pil do vody v pevném skupenství nad mostem v Číchově a vyřezali čtyřiceticentimetrový ledový jehlan.

závod Horní Morava

Údržba břehových porostů

Jako každým rokem, a to zejména na základě povinnosti správce vodního toku, provádějí zaměstnanci provozu probírky břehového porostu a odstraňování nežádoucích dřevin z hrází a průtočného profilu toků ve správě PM provozu Olomouc. Veškeré práce jsou prováděny dle platných povolení a rozhodnutí místně příslušných orgánů ochrany přírody.

Ke kácení jsou prioritně vybírány **dřeviny**, kterým díky svému zdravotnímu stavu (věk, prosychavost, napadení houbami atd.) nebo nestabilitě (podemletý kořenový systém, výrazné naklonění atd.) hrozí vyvrácení do průtočného profilu toku, případně hrozí pádem na sousední pozemky, kde mohou způsobit škody na majetku, životě a zdraví osob. Při zdravotní probírce břehových porostů je rovněž prováděn ořez větví zasahujících na sousední pozemky. Při těžbě, přibližování a rozmanipulování kácených dřevin se vždy snažíme, aby bylo na co nejmenší možnou míru sníženo riziko poškození okolních dřevin včetně nejmladších růstových fází (nárostů) a keřů. Pokud však výjimečně dojde k poškození stojících dřevin, jsou ihned rány začištěny a zatřeny vhodnými nátěry.

Provoz Olomouc provádí nebo bude provádět v zimních měsících roku 2009–2010 **probírky břehového porostu** a odstraňování nežádoucích dřevin z hrází a průtočného profilu na tocích Oslavy v úseku Dolní Sukolom – Dlouhá Loučka, Sítky v Lužicích a ve Šternberku-Dolním Žlebu, Bystřici v úseku Velká Bystřice – Mariánské Údolí, Třebůvky ve Vlčicích a Linharticích, dále na Hamerském náhonu v Olomouci-Holici a na protipovodňové hrázi Malé Vody Hynkov – Lhota nad Moravou.

Vzhledem k tomu, že kácení je možno provádět nejčastěji pouze v době vegetačního klidu a v určitých lokalitách pouze při dostatečně zmrzlém podkladu a vyšší sněhové pokrývce, je nutno pracovat co možná nejrychleji a nejefektivněji. Letošní zima naštěstí není zatím skoupá na množství sněhu ani na nízké teploty a tudíž nám snad umožní dokončit všechny připravené akce včas a v řádných termínech do konce období vegetačního klidu.

*Petr Zlámal,
úsekový technik provozu Olomouc, ZHM
Josef Holásek,
vedoucí provozu Olomouc, ZHM*

Cyklostezka Velká Bystřice – Hlubočky

V roce 2009 proběhla realizace projektu „Cyklostezka Velká Bystřice – Hlubočky“, která spojuje v ucelené trase město Velkou Bystřici s obcí Hlubočky, částí Mariánské Údolí, a to v **délce 2 725 m**, většinou o šířce 3 m. Její součástí jsou 2 nové mosty. Vlastníkem a provozovatelem cyklostezky je Město Velká Bystřice.

Z důvodu, že převážná část cyklostezky vede podél významného vodního toku Bystřice se dvěma lávkami přes vodní tok, proběhlo během přípravy akce nespočet jednání ohledně podmínek, za jakých bude stavba ze strany správce toku odsouhlasena. Naší prioritou bylo, aby stavbou nebyly omezeny a ztíženy povinnosti a zájmy správce toku. Proto například muselo být provedeno v místech bezprostředního souběhu cyklostezky s tokem **lokální opevnění břehů** tak, aby při průchodu velkých vod a ledochodů nedocházelo ke škodám na cyklostezce (řeka Bystřice je v předmětném úseku tokem neupraveným).

Dále jedním z důležitých objektů na cyklostezce byla realizace nové lávky (v místě zvaném na Burku), která převádí cyklostezku z jednoho břehu toku Bystřice na druhý. Po projednání s projektantem a odbornou firmou, která se zabývá výstavbou dřevěných lávek a mostů, byla vybrána taková konstrukce a typ lávky, aby s ohledem na statickou bezpečnost a celkovou údržbu lávky neohrožovala plynulý odtok povrchových vod. Jedním z dalších požadavků bylo, aby šířka cyklostezky byla min. 3 m se zapuštěnými krajnicemi, v místech frekventovaných přejezdů dimenzovaná na nosnost 25 t a další jiné důležité podmínky přímého správce toku.

Před samotnou stavbou provedli zaměstnanci provozu Olomouc v zimních měsících roku 2009 preventivní a zdravotní probírky břehového porostu včetně ořezání a odstranění dřevin, které by ohrožovaly i provoz na budoucí cyklostezce.

Stavba cyklostezky začala na jaře roku 2009 a kolaudace proběhla i ke spokojenosti přímého správce toku v červenci téhož roku. Od otevření cyklostezky již, dle našeho názoru, projelo po cyklostezce tisíce vyznavačů cykloturistiky.

Doufáme jenom, že uživatelé cyklistické stezky budou udržovat pořádek a čistotu na trase a v jejím okolí a nebudou provádět činnosti, které by vedly k poškození povrchu cyklostezky, břehů toku a samotné řeky Bystřice.

*Martin Rohel,
úsekový technik provozu Olomouc, ZHM
Josef Holásek,*

Břehový porost podél Oslavy v k. ú. Dlouhá Loučka před probírkou

Břehový porost podél Oslavy v k. ú. Dlouhá Loučka po probírce

Starosta je s cyklostezkou spokojen

Město Velká Bystřice ve spolupráci s partnerskou obcí Hlubočky zrealizovalo v roce 2009 investiční akci „Cyklostezka Velká Bystřice – Hlubočky“. Celá akce byla podpořena z prostředků Regionálního operačního programu (ROP) Střední Morava, kdy jsme obdrželi dotaci ve výši 12,849 mil. Kč. Celkové náklady projektu byly 16,827 mil. Kč.

Vybudovaná cyklostezka je součástí dlouhodobého projektu mikroregionu Bystřička „Zpřístupnění údolí řeky Bystřice cyklistické dopravě a jiným sportovním aktivitám“. Cyklostezka je využívána o víkendech především cykloturisty nebo bruslaři na in-linech. Pro stotisícové město Olomouc je údolí řeky Bystřice velmi atraktivním odpočinkovým a relaxačním místem. V pracovní dny pak cyklostezka slouží především pro bezpečnou cestu na kole do práce. Regionální firmy Mora Moravia – Gorenje, Honeywell, Foundaik a další, které sídlí v Mariánském Údolí velmi ocenily realizaci cyklostezky právě proto, že velký počet zaměstnanců dojíždí za prací na kole. Nadace Partnerství prováděla na cyklostezce v září 2009 měření, která potvrdila velkou návštěvnost cyklostezky. Unikátní bylo především to, že již v 5:00 hod. ráno vždy projelo 200 cyklistů.

„Velkou podporu nám poskytl PM. Zaměstnanci podniku nám vycházeli velmi vstříc.“

Na přípravě cyklostezky jsme spolupracovali se Statutárním městem Olomouc a mikroregionem Moravsko–berounsko, kteří nám poskytli dotaci na projektovou dokumentaci (PD) celého záměru zpřístupnění údolí řeky Bystřice. Velkou podporu nám rovněž poskytl PM. Zaměstnanci státního podniku pan Rohel a pan Holásek nám vycházeli velmi vstříc při provádění stavby a při projednávání různých problémů, které se vždy při realizaci stavebních prací vyskytnou. Část cyklostezky je také **na pozemcích PM** a i při projednávání pronájmů a při uzavírání smluv jsme se setkali s velmi dobrým a především rychlým přístupem.

Město Velká Bystřice a mikroregion Bystřička spolupracuje s PM již delší dobu. Máme za sebou už 5 ročníků „Letního čištění řeky Bystřice“, což je akce, ke které dali podnět dobrovolníci z Velké Bystřice a kterou pořádáme za podpory PM, Sklárky komunálního odpadu a okolních obcí. Obce poskytnou techniku a občerstvení, PM pytle a ochranné pomůcky a Sklárka nám uloží odpad zdarma. Akce se pravidelně účastní několik desítek dobrovolníků.

Na závěr bych chtěl znovu ocenit spolupráci se všemi partnery projektu. Bez podpory z ROP Střední Morava bychom nebyli schopni cyklostezku zrealizovat. Věřím, že se nám podaří zajistit další finanční prostředky a budeme v projektu „Zpřístupnění řeky Bystřice pro cyklistickou dopravu“ dále pokračovat.

*Ing. Marek Pazdera,
starosta města Velká Bystřice,
předseda mikroregionu Bystřička*

Výstavba cyklostezky podél Bystřice

Nová lávka na cyklostezce

Na nové cyklostezce bylo k vidění i historické kolo

Podél Bečvy na kole

Říční údolí jsou obecně doporučována pro vedení cyklotras a stavbu cyklostezek. Umožňují totiž překonat delší vzdálenosti bez velkého převýšení. Zároveň v hustěji zastavěných nebo zemědělských oblastech bývají okolí řek posledními přírodními lokalitami v krajině a poskytují **zázemí pro rekreaci**. V posledních letech ale do údolí českých řek vtrhl „syndrom Dunajské cyklostezky“. Dunajská cyklostezka v Rakousku je oblíbená nenáročná dálková cyklostezka, která vede střídavě po levém i pravém břehu Dunaje a občas odbočuje k okolním památkám a jiným zajímavostem. Když to jde kolem Dunaje, proč by to nešlo i u nás, řekli si plánovači cestovního ruchu a místní politici. A tak se s odkazem na tuto cyklostezku plánují a realizují podél mnoha našich řek dálkové cesty pro cyklisty a inline bruslaře, většinou několik metrů široké a s hladkým asfaltovým povrchem.

Hovoříme-li o cyklostezce podél toku Bečvy v celém jejím úseku, je pochopitelná spolupráce se správci vodních toků, tj. PM. Pro výstavbu cyklostezky jsou nejen využity pozemky správce povodí, ale přeměna nebezpečných cest podél toků mnohdy může způsobit obtíže správcům při plnění jejich povinností. Spolupráce provozu, útvaru správy povodí a útvaru technicko-bezpečnostního dohledu a provozu je důležitá nejen při projektovém řešení stavby, ale také při samotné realizaci úseků trasy, kde se stezka dotýká vodních děl a kříží vodní tok.

Počátky projektu „**Cyklostezky údolím Rožnovské Bečvy**“ spadají do období zhruba před pěti lety, kdy byla oslovena společnost Domovina, která měla vytipovat zamýšlenou trasu okolo toku Bečvy s přihlédnutím ke sjízdnosti jednotlivých úseků a rovněž k majetkoprávním vztahům. Tato páteří cyklostezka povede v podstatě od přehrady Horní Bečva až do Valašského Meziříčí.

Projekt je realizován obcemi mikroregionu Rožnovsko ve spolupráci s mikroregionem Valašsko-Meziříčsko-Kelečsko. Návrh směrového vedení trasy byl zpracován již v r. 2005 v rámci vyhledávací studie „Návrh doplnění cykloturistických tras Rožnova pod Radhoštěm a okolí“. Projektovní příprava jednotlivých stavebních úseků byla zahájena na podzim r. 2007. Trasa cyklostezky údolím Rožnovské Bečvy je **dlouhá 31,1 km**, z čehož cca 22 km jsou nově vybudované účelové asfaltobetonové komunikace s vyloučením ostatní dopravy. Samotná stavba cyklostezky na jednotlivých katastrálních úsecích byla zahájena na jaře 2009 a většina stezky je již vybudována.

Celá trasa je navržena a vedena tak, aby co nejvíce respektovala výškové a směrové poměry stávajících polních cest a pššin, stezka kopíruje stávající terén. Tím nedochází k vytváření nových bezodtokových zón. Stezka se též nachází v místech, která jsou pravidelně zaplavována velkou vodou a slouží jako přístupová cesta správci k toku. V rámci výstavby stezky byly vybudovány **nové lávky a mosty** křížící vodní toky. V obci Prostřední Bečva a ve Valašském Meziříčí byly vybudovány lávky přes Rožnovskou Bečvu v místech lávek zničených povodní v r. 1997.

Stezka je určena nejen cyklistům, ale také inline bruslařům a v zimním období běžkařům. Obce mikroregionu získaly na její realizaci dotaci z Regionálního operačního programu regionu soudržnosti Střední Morava. Výstavba podél Rožnovské Bečvy by měla být ukončena v květnu 2010 a následně na podzim 2010 i stezka podél Vsetínské Bečvy. Nové cyklostezky zpříjemní rekreační pobyty v zařízeních přehrady Horní Bečva, Karolinka a Bystřička.

*Ing. Markéta Polášková,
úsekový technik, provoz Valašské Meziříčí, ZHM*

Výstavba nové lávky přes Rožnovskou Bečvu v obci Horní Bečva

... a hotová lávka

Hladinový snímač na jezu Bolelouc

Na konci minulého roku byla úspěšně dokončena akce „Hladinové čidlo ve zdrži jezu Bolelouc“. Impulzem pro realizaci tohoto záměru byla především komplikovaná situace v nadjezí Bolelouckého jezu. Zde je vzdutím vodní hladina na provozní kótu 202,72 m n. m. (čtení na lati +9) dotován pravobřežní (PB) Boleloucký náhon, na němž je umístěno celkem 6 funkčních MVE a několik dalších odběratelů. Situaci v místě samém dále komplikují celkem 4 příjezové MVE na levém břehu (LB), které pro svoji činnost využívají průtoky nad kótou provozní hladiny, tj. vyšší než +9 cm na lati. Z výše popsané situace v nadjezí je patrné, že je daná oblast velmi citlivá na náhlé výkyvy provozní hladiny, kvůli nimž je do manipulačního řádu (MŘ) jezu zakotvena tolerance dodržování hladiny v nadjezí (30 cm), která je vymezena čtením na lati +9 cm až +39 cm. Podkročení dolní meze této tolerance znamená snížení průtoků do Bolelouckého náhonu a s tím spojené problémy s provozovateli MVE. Překročení horní meze tolerance pak znamená podmáčení pozemků v okolí náhonu.

V současné době pracuji na příslušném objektu dva jezni, kteří mají stálou směnu od 6:30 do 15:00 hod. V případě neočekávaných hladinových výkyvů (ať už do plusových či minusových hodnot) mimo pracovní směnu jezních bylo z jejich strany často reagováno pozdě, a to až na základě telefonického upozornění majitelů MVE, obecních úřadů, případně občanů, kteří jsou zainteresováni na dodržování hladinové tolerance.

Na základě výše uvedeného byl provozem Přerov vytvořen investiční záměr pro **osazení hladinového čidla**, který byl konzultován se zaměstnanci vodohospodářského dispečinku. Tento investiční záměr byl podkladem pro místně příslušné správní orgány a sloužil také pro předložení nabídek, ze strany možných zhotovitelů akce. Základním požadavkem na software zařízení bylo **snímání okamžité hladiny** v nadjezí a upozornění jezních a provozního technika o překročení, případně podkročení výše uvedených mezních hodnot formou varovné **SMS zprávy** (včetně data a hodiny daného jevu). Dalším požadavkem na zařízení bylo zaslání odpovědi na dotaz o aktuálním stavu hladiny, přičemž jsou zájmové hodnoty uváděny v centimetrech ve vztahu k vodočetné látí na jezovém pilíři od údaje 10 cm do hodnoty +140 cm. Samotná akce byla realizována na přelomu listopadu a prosince minulého roku. Stavební část tzn. osazení uklidňovací roury na svislou zeď PB zavazovacího křídla jezu a výkop vč. pokládky kabeláže do chráničky, byla realizována při zářijové srážce zaměstnanci provozu Přerov a ZHM. Následně osazení měřicí stanice FIEDLER, osazení hlubinového čidla, nastavení softwaru, zapojení a seřízení stanice bylo realizováno dodavatelsky. Náklady celé akce se pohybovaly v očekávaném rozmezí - celkem cca **75 000 Kč**.

O tom, že byl tento systém dobrou investicí, jsme se přesvědčili hned 2krát v rozmezí letošních vánočních svátků, kdy byla zařízením rozeslána varovná SMS o překročení povolené hladiny, načež bylo okamžitě reagováno jezními a hladina byla během 30 minut korigována do běžného stavu.

*David Čížek, DiS.,
technik, provoz Přerov, ZHM*

Jez Bolelouc na řece Moravě - vypuštěná jezová zadrž při pravidelné srážce

závod Střední Morava

Podzimní údržba břehových porostů

Významným krajinným prvkem v krajině jsou břehové a doprovodné porosty. Z pohledu zákona o ochraně přírody a krajiny jsou významným krajinným prvkem a ve zpracovaných územních systémech ekologické stability jsou definovány jako biokoridory, resp. biocentra v případě porostů na odstavených ramenech. Všechny výše uvedené funkce břehových a doprovodných porostů jsou významným a často omezujícím faktorem při jejich údržbě.

Pokud bychom měli z lesnického pohledu definovat jednotlivé způsoby zásahů do porostů, pak určité nejvýznamnějšími by měly být zásahy výchovné, tedy takové, které nebudou negativně ovlivňovat ekostabilizační funkci ani samotného porostu, ani vodního toku a zůstane zachována **přírodní rovnováha**.

Bohužel v posledních letech je charakter zásahů do břehových a doprovodných porostů zásadně ovlivněn nečekanými a tragickými událostmi. Mám na mysli např. povodně z let 1997, 2002 a 2006 a v neposlední řadě tragédii ve Zlíně, kdy po pádu stromu zahynuli v minulém roce dva chlapeci. Proto je většina zásahů prováděna s ohledem na minimalizaci těchto situací.

Na podzim roku 2009 bylo realizováno několik akcí na porostech. Na toku Kyjovka ve městě Kyjov byly odstraněny porosty v souvislosti s plánovanými stavebními úpravami na letošní rok. Z části úseku byly porosty odstraněny úplně a následně budou **vytrhány pařezy a odtěžen nános**. Stejně tak i na Moravě v k. ú. Hodonína byly porosty v úseku cca 400 m odstraněny úplně a zemina z nánosů by měla být použita na přitížení hráze odlehčovacích ramena Kyjovky.

Další akce, tentokrát jiného charakteru, proběhla v měsících listopadu a prosinci na Moravě v k. ú. Kroměříž, kde byly seřezány porosty na koruně LB hráze v délce cca 2 km, a to hlavně z důvodu **zpřístupnění zaústění Rusavy**. Keřové porosty v tomto úseku byly i závadou uvedenu v zápise z kontroly stavu hrází.

Další dvě akce byly pokračováním v likvidaci nebezpečných stromů. Obě proběhly na odstavených ramenech, a to na rameni „Mařacké“ v Uherském Hradišti a na ramenech „Šlajza“ a „Vláky“ ve Veselí nad Moravou. V obou případech se jednalo o riziková kácení, resp. ořezy za pomoci lezecké techniky a hlavním důvodem pro provedení bylo ohrožení majetku a zdraví občanů v exponovaných lokalitách. Z bezpečnostních důvodů byl rovněž proveden ořez vzrostlých topolů na toku Olšávka v Uherském Hradišti. Protože zde byl přístup pro techniku, byl ořez zaměstnanci prováděn na vysokozdvizné plošině.

Dalším a určité významným faktorem stanovujícím druh zásahu je např. činnost bobra evropského nebo stále častěji se opakující extrémní výkyvy počasí a následně kalamitní stavy.

Vzhledem k tomu, že v těchto případech dochází k vývrátům a zlomům a ty považujeme za havarijní situace, je naší povinností je přednostně odstraňovat.

Z uvedeného vyplývá, že cílevědomé výchovné zásahy do břehových a doprovodných porostů jsou v současné době málo pravděpodobné. Prvotním se pro nás stávají především požadavky obcí, měst, či různých jiných organizací, kterých každoročně přibývá.

*Ing. Ivan Mařák,
ekolog, ZSM*

Čištění koryta Nivničky

Nivnička pramení v podhůří Bílých Karpat, a to na jejich severozápadních svazích v prostoru katastrálních území Korytná, Suchá Loz a Bystřice pod Lopeníkem. Provoz Uherské Hradiště má ve správě tento tok od pramene až po soutok s Olšavou v Uherském Brodě. Po geologické stránce patří toto území do bělokarpatského flyše z období třetihor. Základem jsou pískovce prostoupené vrstvami slínů, lupků a jalovcových břidlic. Pozemky v povodí jsou převážně obhospodařovány zemědělsky. Jejich nevhodný způsob obdělávání, větrná a vodní eroze mají za následek intenzivní zanášení upravených částí toku v Bystřici pod Lopeníkem, Suché Lozi a Nivnici. Obec Nivnice leží jižně od Uherského Brodu, rozprostírá se na rovině, obklopené ze tří stran mírnými návršími. Ta na jižní straně přecházejí na úbočí Bílých Karpat, s nejvyšším hřebenem Javořinou (970 m n. m.) a na východní straně Velkým Lopeníkem (912 m n. m). Původní **úprava koryta v délce 2 315 m** byla provedena z důvodu ochrany obce a okolních zemědělských pozemků **v roce 1927**. Poslední vyčištění od sedimentů se realizovalo více jak před deseti roky. Od té doby se koryto při každém průchodu větších a velkých vod postupně zanášelo splaveninami, které se usazovaly hlavně v dolních částech svahů a na dně koryta. Tímto postupným zanášením byla čím dál víc omezena průtočná kapacita toku a vznikalo nebezpečí, že při intenzivních přívalových srážkách v povodí může dojít k vyběžení.

Po místním šetření se zástupci obce byl k čištění vybrán nejkritičtější úsek vedoucí **přes intravilán obce** v délce 1 000 m. Nejdříve jsme za pomoci zaměstnanců laboratoří odebrali vzorky sedimentů a nechali provést rozbory. Ty vyhověly limitům vyhlášky 294/2005 Sb., o podmínkách ukládání odpadů na skládky a jejich využívání na povrchu terénu, což byl důležitý mezník pro realizaci celé stavby. Obec Nivnice totiž zajistila pozemky, kam bylo možné vytěžený sediment uložit. Zaměření provedli a projektovou dokumentaci vypracovali zaměstnanci projekce ZSM. Kompletní projektovou dokumentaci včetně potřebných příloh jsme předložili na

příslušný odbor životního prostředí a po obdržení kladného stanoviska k realizaci jsme za spolupráce se servisním střediskem ZSM čištění započali. Pomocí Menzi Mucku jsme v celém úseku vytěžili 1 250 m³ hlinitopísčitého nánosů, který byl postupně ukládán na horní část svahu koryta. Po vyschnutí byl nános pomocí stroje UDS naložen na nákladní vozidla, která ho odvážela na pozemky určené k uložení, kde bude použit na dorovnání obecních polních cest. Dokončovací práce jsme díky vydatné sněhové nadílce museli přerušit, takže drobné dodělávky nás čekají v jarních měsících tohoto roku.

*Ing. Martin Zábřana,
vedoucí provozu Uherské Hradiště, ZSM*

Zkušenosti s digitalizací ochranných hrází

V loňském roce na začátku léta byla na provozu Koryčany zahájena digitalizace ochranných hrází. Konkrétně se jednalo o tok Litava. Je to jediný tok ve správě provozu, na kterém jsou vybudovány ochranné hráze. Jedná se o hráz na Litavě, Rakovec – Kožušice; hráz Litava, LB, Slavkov u Brna – mokřady; hráz Litava, LB, Slavkov u Brna – biokoridor; hráz Litava, PB, Slavkov u Brna – oddálená hráz. Dle technickoprovozní evidence (TPE) z roku 1971 je tok Litavy pomístně ohrázován v úseku od soutoku Litavy s Rakovcem až po k. ú. Nesovice. Nejvýraznější hráze se tedy nachází na k. ú. Slavkov u Brna, Hodějice, Křížanovice, Bučovice a Nesovice. Základní parametry ochranných hrází jsou značně variabilní dle jednotlivých úseků: šířka koruny se pohybuje od 0,53 m, výška od 0,34 m. Součástí digitalizace bylo také zjištění souladu mezi údaji vedenými v TPE, projektovou dokumentací a skutečným stavem.

Jak to vypadá v praxi

Před zahájením nám byl přidělen přístroj Mobitest (GPS) a metodický návod k postupu při zaměřování. Práce v terénu byly prováděny technikem a zaměstnancem podnikového ředitelství z útvaru informačních systémů. Jeden ze zaměstnanců zaznamenával místa, kde je **začátek a konec ohrázovaných úseků** na toku, včetně souvisejících objektů. Druhý pořizoval fotodokumentaci a podrobné poznámky, které byly velmi důležité pro navazující práci v kanceláři při závěrečném zpracování zaměřených údajů. Po ukončení prací v terénu byly data z GPS přeneseny do programu Mobitest data Explorer.

Srovnávání dat

Následně bylo zahájeno zpracování tabulky – protokolu měření. Digitální kilometráž byla stanovena odměřením v grafickém informačním systému GISyPoNET. Kapacita koryta a parametry ochranných hrází byly vyhledávány v dokumentaci a srovnávány s TPE. Nejvíce pracné a časově náročné byly práce s dokumentací, což vyplývá právě ze skutečnosti, že ohrázování Litavy není v celé délce, ale jen pomístně. Stanovení počátku a konce ohrázování v terénu a porovnání s údaji v TPE i projektové dokumentaci bylo tím úkonem, který zabral nejvíce času. Dohledávání v původní dokumentaci je komplikované skutečností, že staničení, popř. i výškový systém není totožný s údaji v TPE. Jedná se pak o **přepočítávání a odměřování vzdáleností** či výšek hrází v projektu a srovnání s údaji v TPE a se skutečností, která byla zaměřena přímo v terénu. Pomocí digitalizace je tak upřesněn skutečný stav hrází v současnosti. Rozdíly mezi skutečností a údaji v TPE nebo v projektové dokumentaci se vyskytly především v úsecích, kde byly původní hráze navrženy v malých parametrech. Při digitalizaci pak

Litava – hráze v Hodějicích

přímo v terénu nebylo na některých úsecích ohrázení zjištěno. Tyto zjištěné skutečnosti budou dále podkladem pro případné uvedení hrází do původního kolaudovaného stavu nebo budou sloužit jako podklad k zahájení vodoprávního řízení o změně rozsahu hrází na Litavě.

Práce byla velmi zajímavá, poučná, časově náročná a přinesla nám řadu nových poznatků. Věřím, že do budoucna díky používání přístroje budou údaje o jednotlivých tocích a přilehlých objektech dále zpřesněny, což napomůže k lepší orientaci v provozních podmínkách.

*Roman Novotný, DiS.,
technik provozu Koryčany, ZSM*

Nivnička před čištěním (text na str. 12)

Nivnička po čištění (text na str. 12)

Rekonstrukce provozního zařízení jezu Bělov

Provozní zařízení jezu Bělov původně sloužilo jako zařízení staveniště při výstavbě jezu Bělov. V letech 1967–1993 zde bylo umístěno provozní středisko Zlín. Od roku 1993 se celý areál bývalého provozu využívá jako zázemí pro zaměstnance jezu Bělov. Vzhledem k tomu, že hlavní budova, zpevněné plochy i oplocení byly ve velmi špatném technickém stavu, započala před třemi lety rekonstrukce celého areálu. V letech 2007–2009 byla hlavní budova ubourána a zmenšena téměř na polovinu své původní délky, byly zesíleny obvodové zdi budovy včetně základů a byla zde vybudována nová střecha. Poté byly realizovány nové vnitřní omítky, betonové podlahy, el. instalace a fasáda. Nakonec byla v areálu provedena nová zpevněná plocha s asfaltovým povrchem včetně podkladových vrstev

a nový plot z Euro panelů a betonových podhrabových desek. Rekonstrukční práce s výjimkou stavby střechy a asfaltového povrchu zpevněné plochy byly realizovány pracovníky provozu Zlín a ZSM.

*Ing. Jaroslav Foukal,
úsekový technik, ZSM*

Uherské Hradiště – Jarošov, sanace průsaků

Stavba PPO, II. etapa program Mze

Na podzim roku 2009 proběhla v Uherském Hradišti na řece Moravě akce financovaná z programu 129 120. Jednalo se o nejslabší místo LB ohrázení města Uherské Hradiště v sousedství místa protržení hráze a následného zatopení Uherského Hradiště v roce 1997. Tehdy byla průrva v délce 57 m sanována larsenovou stěnou do hloubky 6 m, záhozovým kamenem a rozšířením hráze. Dále v r. 2002 byla v návodním svahu provedena jílocementová stěna končící 1,8 m pod korunou hráze. Tehdy nebylo orgány životního prostředí povoleno kácení staré lipové aleje z doby regulace řeky Moravy, které bránilo jejímu vytažení do úrovně koruny hráze.

Povodňové průtoky v r. 2006 ukázaly, že v úsecích nad i pod sanovaným úsekem dochází k velmi silným průsakům, díky kterým hrozí protržení hráze. Tato místa byla provizorně přitížena a **zabezpečena silničními betonovými panely**. Následný geofyzikální průzkum potvrdil, že v těchto místech je hráz i podloží z velmi hrubozrnné zeminy s příměsí šterku. Tentokrát již bylo povoleno kácení i ořez lip. Problém však způsobil souběh s vysokotlakým plynovodem DN 150 v osové vzdálenosti 3 m. Byl vyřešen zarážením jednotlivých larsen bezrezonančním vysoko-frekvenčním beranidlem. V průběhu prací byl odkopaný a obnažený plynovod zaměřován a neustále kontrolován zaměstnanci plynáren - RWE.

Samotná sanace byla provedena těsnicí štetovou stěnou ve dvou úsecích, navázaných do původních zámků larsen. Celková délka činí 182 m a hloubka 7 m.

Dalším krokem ochrany Uherského Hradiště je příprava projektové dokumentace pro územní řízení na další ohrázení a zvýšení kapacity koryta Moravy od PB zaústění potoka Salašky po plánovaný most na obchvatu v části Jaktáře.

*Ing. Miroslav Hradil,
detašované pracoviště útvaru TDI a IS, ZSM*

Sanace moravní LB hráze v Uherském Hradišti

závod Dyje

Zlepšovák na provozu

Následující glosa by měla být jakousi vzpomínkou na činnost bývalého útvaru technického rozvoje, jehož jednou z mnoha aktivit bylo předkládání tzv. zlepšovacích návrhů. Tyto měly usnadnit zejména obsluhu vodních děl a pracovním skupinám údržby vodních toků jejich každodenní práci. Dnes si na provozech pomáháme jak nejlépe umíme a mnohdy se vyložené „vychytávky“ nedostanou do podvědomí ostatních.

Proto bych vás chtěla seznámit s jednoduchou technickou úpravou koncového výstupu na systému měření pórových tlaků v těsnicím jádře na VD Boskovice.

Na vzdušném lici hráze je v měrných šachtách umístěno celkem **82 kusů měřidel**. Napojení měděných manometrů přes hliníkové šroubení na plastovou hadici s uchycením do kovové „L“ konzoly nebylo zřejmě tou správnou volbou. Spoje oxidovaly, demontáž měřicího zařízení před každou zimou a následná montáž představovaly zdoluhavou práci, spojenou s čištěním konzol, výměnou šroubení a úchytů. Každoročnímu trápení udělali konec hrázní pan Miloslav Mareček a Vladimír Tichý, kteří dokázali zúročit své znalosti a dovednosti maximálně vhodným způsobem. Ve spolupráci s externím revizním technikem Pavlem Plhákem vymysleli a zrealizovali **technické řešení**, které zkrátilo manipulaci s manometry na minimum a navíc garantuje téměř **bezúdržbový provoz**.

Osazení manometrů je provedeno rychlospojkou do přechodového kusu s uchycením hadice přímo ve stěně šachty. Celý komplet, speciálně sestavený a vyrobený s ohledem na manipulaci a údržbu měřicího zařízení, zajistil pan Plhák. Cena rychlospojky, včetně souvisejících úprav pro napojení v částce 599 Kč/ks se již dnes, kdy je výměna dokončena u všech 82 kusů manometrů, vrací zpět formou úspor, daných zkrácením doby demontáže zařízení. V minulosti bylo nutno na tuto činnost věnovat vždy minimálně 1 pracovní týden, dnes ji hrázní zvládnou za 1 pracovní den bez problémů a zbytečného rozčilování.

*Ing. Radka Žabská,
vedoucí provozu Blansko, ZD*

Svitava, Blansko – úprava koryta

Stavba PPO, II. etapa program Mze

V loňském roce byla dokončena jedna z významných staveb programu podpora prevence před povodněmi II. etapa, jejíž příprava byla zahájena již v roce 2002. Hlavním účelem akce je zvýšení protipovodňové ochrany města Blansko zkapacitněním a úpravou koryta řeky Svitavy včetně úpravy nábřeží v intravilánu města. **Celková délka úpravy byla 2 368 m**, probíhala v úseku od jezu Paulinka po Salmův jez.

Stavba, jejíž celkové náklady na realizaci dosáhly částky cca 46 mil. Kč, byla zrealizována v krátké lhůtě za necelý rok se zahájením v březnu a dokončením v prosinci 2009.

Úprava koryta spočívala v odstranění nánosů, rozšíření koryta, vytvoření snížených a rozšířených berem, opevnění svahů kamenným záhozem a v úpravách sklonu svahů. Součástí stavby byla také nová náhradní výsadba dřevin za dotčenou vegetaci. Výsadba byla konzultována s odpovědnými pracovníky a volena s ohledem na městské prostředí a zároveň i na přírodní charakter vegetace podél

Upravené koryto Svitavy v Blansku

toku. Byla provedena opatření na vybraných výustech odlehčení kanalizační stoky ve vlastnictví vodárny s osazením zpětných koncových klapek. Na PB pod Salmovým jezem byla provedena revitalizace jezírka.

Nedílnou součástí úprav a zprůtočnění koryta bylo i náročné odstranění a **přesunutí více** než stoletého ocelového vlečkového **mostu s kolejí** (Ježkův most), který tvořil překážku průtoku velkých vod. Tento více než 50ti tunový kolos se podařilo za aktivní spolupráce zástupců Města Blansko úspěšně přesunout na pozemek v blízkosti městského parku. Tento most nebylo možné rozebrat z důvodu podaného návrhu na prohlášení za technickou kulturní památku.

Rozsáhlou úpravou nábřeží byly současně vytvořeny ve spolupráci s Městem Blanskem podmínky pro vybudování cyklostezky podél toku a zpřístupnění řeky ve městě pro širokou veřejnost.

*Miroslava Orlická,
útvár TDI a IS, ŘP*

V souvislosti se stavbou PPO na Svitavě vám přinášíme poděkování starostky Blanska Jaroslavy Králové jak k práci jednotlivce, tak celku našeho kolektivu.

Vážený pane řediteli,

v loňském roce byla realizována významná investice na území města Blanska, kterou zajišťovalo PM pod názvem Svitava, Blansko – úprava koryta.

Stavba byla připravována již od r. 2002 a na její přípravě se spolu s Povodím významně podílelo i samo Město Blansko. Po dokončení stavby došlo ke zvýšení průtočné kapacity koryta řeky a tím i ke zvýšení protipovodňové ochrany města. V rámci této stavby byla provedena i rozsáhlá úprava nábřeží Svitavy, čímž dostala tato část našeho města estetičtější vzhled a současně nám umožňuje budování ani cyklostezek podél toku řeky.

„Celá akce slouží jako příklad velmi dobré spolupráce.“

Vážený pane řediteli, dovoluji mi, abych Vám i Vaším zaměstnancům, kteří se na stavbě podíleli, touto cestou poděkovala. Celá akce by mohla sloužit jako příklad velmi dobré spolupráce mezi zaměstnanci PM a Města Blanska. Chci Vás ubezpečit, že výsledek této Vaší práce je našimi občany velmi pozitivně vnímán.

PhDr. Jaroslava Králová, starostka města Blanska

Odstranění naplavenin ze spodních výpustí

Na VD Brno byl 26. listopadu 2009 proveden potápěčský průzkum stavu vtokového objektu spodní výpusti a bylo zjištěno, že objekt je zanesen naplaveninami do výšky cca 2 m pod hladinu vody, která je v současné době vzhledem k realizovaným opatřením na VD udržována na kótě 219 m n. m. Bylo nutné, vzhledem ke snižujícímu se průtoku spodní výpusti, provést **odstranění naplavenin** z vtokového objektu spodního výpustního potrubí.

V průběhu tří dnů od 15. do 17. prosince 2009 provedli potápěči externí firmy ve spolupráci se zaměstnanci provozu Brno a jejich mechanizace odstranění naplavenin z vtokového objektu spodního výpustního potrubí. Práce byly prováděny za mimořádně náročných klimatických podmínek.

Naplavený materiál v hloubce 6 m byl ručně potápěčem postupně uvolňován a vyzvedáván pomocí jeřábu na nákladní auto. Po třech dnech usilovné práce se podařilo vtokový objekt spodního výpustního potrubí uvolnit.

*Ing. Bohuslav Štol,
vedoucí provozu Brno, ZD*

Odstranění PŠ 2006 na Břeclavsku

Nejničivější povodeň na Dyji od tzv. komplexních vodohospodářských úprav na jižní Moravě se prohnala pod VD Nové Mlýny na jaře roku 2006 (Q_{30} v kulminaci $657 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$). Poprvé od uvedených vodohospodářských úprav bylo nutno využít velké inundační území mezi Břeclaví a Bulhary (zaplavená plocha přes 2 000 ha). Pro Břeclavsko bylo zvládnutí této povodně o to složitější, že se střetla s povodňovým průtokem Q_{30} i na řece Moravě.

Soutok Moravy a Dyje

Po opadnutí povodně bylo docela překvapením sčítání PŠ na území provozu Břeclav. Bylo jich relativně dost, avšak mimo jednu nebyly příliš velkého rozsahu. Touto větší PŠ byla částečná destrukce bezpečnostního přelivu na soutoku řek Moravy a Dyje. Oprava byla realizována v období března až květen roku 2008. Jednalo se především o odstranění poničených betonových bloků a betonáž bloků nových v celkovém množství 470 m^3 . Stavba byla realizována **nákladem 5,8 mil. Kč**. Poněvadž bylo ohroženo území Slovenska a Rakouska, akce byla bedlivě sledována jak médii, tak i úředníky krajského a městského úřadu. O akci jsme již informovali v dřívějším zpravodaji.

Oprava dlažeb na jezu Poštorná v Břeclavi

Jezy Poštorná a Bulhary

Na přelomu let 2008 a 2009 byla odstraněna PŠ na jezu Poštorná, za 2 mil. Kč byly opraveny narušené dlažby v podjezí (jednalo se o 870 m^2 dlažeb do betonu).

Zbývající opravy byly postupně realizovány v druhé polovině r. 2009. Na Dyji to byla oprava bezpečnostního přelivu nad jezem Bulhary a oprava nábrežních zdí v městské trati Dyje v Břeclavi.

V rámci opravy bezpečnostního přelivu v Bulharech bylo provedeno přetěsnění dilatačních spár technologií Sika o celkové délce 84 m, oprava 25 m^2 dlažby do betonu, doplněno 26 m^3 záhozového kamene a vybudován nový propustek 2 x DN 300 délky 5,5 m. Celkové náklady činily **361 tis. Kč**.

Aspousta dalších

V rámci opravy nábrežních zdí v Břeclavi bylo za 174 tis. Kč doplněno 10 m^3 obkladního kamene a opraveno 76 m^2 spár stávajícího zdiva.

Na řece Moravě se opravovaly dlažby na inundačních stavidlech Moravská Nová Ves a Týnec, dále dlažby v podjezí jezů Tvrdonice a Lanžhot, doplňoval se a urovnával kámen na balvanitém skluzu Lanžhot a opravila se 400 m dlouhá nátrž v km 72,0. V rámci opravy dlažeb na inundačních stavidlech byla doplněna patka z lomového kamene prolitá betonem o celkové kubatuře 34 m^3 a opraveno 95 m^2 dlažeb do betonu. Celkové náklady byly 332 tis. Kč.

Oprava dlažeb inundačního stavidla u Moravské Nové Vsi

Pravobřežní nátrž na řece Moravě nad soutokem s Dyjí

V rámci jedné stavby bylo doplněno 325 m³ kamene do balvanitého skluzu Lanžhot a opraveno 110 m² poškozených dlažeb v podjezí pevných jezů Tvrdonice a Lanžhot za 1,8 mil. Kč. Všechny výše uvedené stavby byly realizovány dodavatelsky.

Opravu 400 m dlouhé nátrže v km 72,0 jsme odstranili vlastní mechanizací. Na akci byly nasazeny dva bagry (UDS a Menzi-Muck), dvě až tři nákladní vozidla a závěrečné urovnání provedl externí dozer. Do nátrže bylo uloženo **1 036 t lomového kamene** a přemístěno cca 1 500 m³ zeminy. Zemina byla těžena z bermy asi 1 km pod nátrží. Touto akcí jsme zabili až tři mouchy jednou ranou. Opravili jsme nátrž, odtěžili nánosy z bermy a odtěženou zeminou z bermy jsme opravili i korunu hráze v délce cca 2 km.

Poslední akce

Poslední PŠ jsou obrovské nátrže na řece Moravě těsně nad soutokem s Dyjí o celkové délce asi 700 m. V některém místě břeh ustoupil až o 10 m. Akce nemohla být dosud zahájena, poněvadž nám nebyla udělena výjimka orgánu ochrany přírody pro zvláště chráněného živočicha – ledňáček říční. V současné době čekáme na rozhodnutí MŽP ohledně našeho podaného odvolání. O vývoji vzniklé situace a dalším postupu budeme informovat v některém z příštích čísel zpravodaje.

*Ing. Ladislav Vágnér,
vedoucí provozu Břeclav, ZD*

Sanace nátrže v Dačicích

Silný poryv větru a dlouhodobě působení erozní síly vody způsobily **vyvrácení několika trsů vzrostlých topolů** do koryta Moravské Dyje v Dačicích. Tento problém bylo nutno řešit nejen kvůli překážce v toku, ale i proto, že k vývratu došlo v místě, kde je příchod k lávce přes řeku a nebyla vyloučena možnost zranění chodců. Odřezání topolů bylo značně ztíženo tím, že byly podélně rozštípnuty. K práci jsme použili traktor s navijákem, loďku, bagr Menzi-Muck a nákladní automobil Tatra. Kmeny byly odříznuty a vytaženy, pařezy vytrženy a zakopány. Nátrž jsme zasypali a zpevnili lomovým kamenem s urovnáním.

*Ing. Vladimír Drexler,
vedoucí provozu Dačice, ZD*

Sanovaná nátrž na Moravské Dyji v Dačicích

Odstraňování škod na Bystřicku

Jarní povodně v r. 2006 způsobily značné škody na státním vodohospodářském majetku i na území provozního střediska Bystřice nad Pernštejnem. Jednalo se o škody na upravených úsecích vodních toků v naší správě, včetně škod na vodních dílech. Odstraňování těchto škod bylo financováno prostřednictvím Mze.

Předmětem plnění jednotlivých zhotovitelů bylo provedení stavebních prací souvisejících s nápravou PŠ z r. 2006 (oprava poškozených nábržežních zdí, břehových dlažeb, stabilizačních prahů, stabilizačních stupňů atd.) v celkové částce **30,5 mil. Kč**.

Stručná rekapitulace realizovaných oprav:

- „610 47 Bobrůvka, Strážek, oprava toku“
- „610 39 Nedvědička, Nedvědice, oprava toku“
- „610 44 Křetinka, Svojanov, oprava toku“
- „610 46 VD Vir II, Vir, oprava dlažby“
- „610 45 VD Vir I, Vir, oprava dlažby“

Opravy stavební

V r. 2009 se podařilo dokončit 2. etapu akce „Rekonstrukce zábradlí na VD Vir I“, označenou ve věcném plánu „607 71 STA, VD Vir I – oprava předpolí“.

Při této akci byla provedena oprava kamenných zdí, oprava betonového zábradlí, oprava betonových konzol, oprava schodů a chodníků, oprava osvětlení včetně opravy galerie.

Celková cena díla činila necelých **5,4 mil. Kč**.

PŠ z července 2009

Největší PŠ 2009 byly zaznamenány na vodním toku Nedvědička, v zastavěném území obce Rožná a na vodním toku Bystřice, v zastavěném území obce Vir. V obou případech se nejednalo o úpravy vedené v naší evidenci jako hmotný majetek.

V součinnosti s vodoprávním úřadem Bystřice nad Pernštejnem bylo dohodnuto, že naše organizace jako správce předmětných vodních toků zajistí **svépomocí** s vlastní mechanizací celkovou opravu včetně dopravy materiálu a obce uhradí náklady na materiál (lomový kámen).

*Ing. František Špatka,
vedoucí provozu Bystřice nad Pernštejnem, ZD*

Opravené koryto Křetinky ve Svojanově

Čištění koryta Jihlavy v Číchově

Provizorně zahrazená hrázová propust v hrázi Jevišovky

Pročištění koryta v obci Číchov

Obec Číchov leží na řece Jihlavě v ř. km 116. Řeka rozděljuje obec katastrálně na Třebíčský Číchov a Brtnický Čechov. Objekty nejvíce ohrožené při povodních jsou na LB budova obecního úřadu a bývalého mlýna, na PB rodinné domy mezi řekou a silnicí.

V roce 1997 byla tajícími ledy stržena lávka pro pěší. Další škody vzniklé v srpnu 2002 byly ještě na podzim odstraněny. Jednalo se o odkácení starých vrů, vytrhání pařezů, sanaci nátrží a úpravu břehů. Projekcí ZD byl vypracován projekt na zkapacitnění koryta řeky, který vzhledem k majetkovým vztahům nebyl realizován. Další škoda vznikla 1. dubna 2006, kdy byl při povodni stržen silniční most. Na jeho místě byl dočasně smontován vojenský ocelový most.

Výstavba nového betonového mostu byla zahájena v listopadu 2008 a ukončena v červenci 2009. V lednu 2009 bylo dohodnuto, že provoz Jihlava provede v průběhu roku 2009 pročištění koryta řeky v obci a pod obcí. Tyto práce byly provedeny v listopadu bagrem CAT LC215. Byly **odbagrovány veškeré nánosy** v korytě mezi silničním mostem a soutokem s Leštinským potokem, **odstraněny pařezy** a svahy na obou březích byly vysvahovány.

Vzhledem k majetkovým vztahům a požadavkům obce bylo provedeno maximální zkapacitnění koryta tak, aby PŠ byly co nejmenší.

*Jindřich Kult,
vedoucí provozu Jihlava, ZD*

V Jevišovce řádili zloději

Vodohospodářské objekty a úpravy vodních toků neohrožují pouze ničivé povodně, ale také nenechávají ruce některých našich spoluobčanů.

Po průchodu velkých vod v letech 1997, 2002 a 2006 zůstalo v záplavovém území mezi vodními toky Dyje a Jevišovka na ploše přibližně 300 ha zemědělské půdy velké množství vyběžené vody se

zničenými zemědělskými plodinami s hrozbou vzniku hygienických rizik a vzniku komářích kalámit. Po snížení průtoků v korytech obou vodních toků nestačila voda ze zahrází hrázovou propustí o průměru 60 cm vytékat dostatečně rychle, proto bylo v roce 2006 rozhodnuto zřít v PB hrázi Jevišovky průkop a tím vodu ze celého území odvést do Jevišovky. Po odvodnění pozemků byla v místě průkopu vystavěna dostatečně kapacitní **hrázová propust** se dvěma čtvercovými otvory 1,2 m x 1,2 m osazenými vřetenovými šoupaty z nerezové oceli o stavební výšce 2,8 m včetně rámu. V plechem zakrytých šachtách byla šoupatka na betonovou konstrukci propusti přichycena pomocí originální sady pro upevnění.

Po upozornění obyvatel obce Jevišovky dne 28. prosince 2009 jsem objekt zkontroloval a zjistil jsem, že obě **šoupatka** v hrázové propusti **chybí**. S policejním vyšetřovatelem jsme pouze zjistili, jak pachatelé při krádeži postupovali. Nejdříve odstranili čepy poklopů obou šachet, poklopy otevřeli, potom šoupatka demontovali a odvezli. Našemu podniku tím vznikla přímá **škoda 400 tis Kč**. V případě průchodu velkých vod je zaplavením ohroženo 300 ha zemědělské půdy.

S podobnými případy, ale s menšími vzniklými škodami se na objektech v přímé správě provozu Dolní Věstonice potýkáme poměrně často. Většinou se jedná o ukradené malé elektrické motory z čerpacích stanic nebo zničené a odcizené koncové klapky hrázových propustí. S podobným případem téměř profesionálně provedené krádeže jsme se setkali poprvé.

Přes preventivní opatření, která provádíme, se popsané případy často opakují. Na objektech neskladujeme nic hodnotnějšího, vše kovové včetně matic opatřujeme sváry, všude, kde to jde, používáme plasty a instalujeme elektronické alarmy. Přes všechnu naši snahu se však zdá, že pachatelé mají se svou vynalézavostí a drzostí před námi náskok a snaží se ukradnout vše, co mohou zpeněžit bez ohledu na výši způsobené škody.

*Ing. Jan Ovesný,
vedoucí provozu Dolní Věstonice, ZD*

VD Vranov

Meandrující Dyje s dominantou zámku Vranov nad Dyjí

VD Vranov při jarní povodni 2006

VD Vranov - pohony opravovaného zařízení

Rekonstrukce manipulačních zařízení

V listopadu 2009 bylo započato s rekonstrukcí manipulačních zařízení na VD Vranov. Akce sestává ze tří objektů.

Strojní část – rekonstrukce vedení vodících rozpěr vtokových tabulí

Hrázi VD Vranov prochází 4 výpustná potrubí DN 1600, z nichž každé je osazeno třemi uzávěry. Z návodní strany se jedná o stavidlové uzávěry typu Stony, následují revizní šoupátkové uzávěry a na výstupu jsou na dvou větvích osazeny válcové uzávěry a na dvou větvích uzávěry Johnson.

Problémy se začaly projevovat na všech čtyřech stavidlových uzávěrech. Průvodním jevem poruchy byly silné rázy, které se při manipulacích přenášely do celé betonové konstrukce strojovny i do převodů ovládacích mechanismů jak při otevírání, tak při zavírání uzávěru. Nejprve slaběji, ale postupně se intenzita rázů s časem zvětšovala. Příčinou vzniklé situace je **koróze**. Vodící lišty mechanismů návodních hradidel, které jsou bronzové ve tvaru „U“ sedí v lůžku železného profilu. Růstem koróze mezi těmito dvěma prvky došlo k zmenšení provozních vůlí a takové deformaci bronzových listů (rozevření „U“ profilu), že začalo docházet k zadírání chodu tabulí, jezdicích po tomto vedení. Rekonstrukce této části spočívá v **demontáži** veškerého vedení **hradidel**, výrobě nového vedení z nerez a jeho zpětná montáž do původního uložení. V prvcích rozpěr vedení tabule budou rovněž vyměněna kluzátka. Jedná se o náročnou **potápěčské práce**.

Strojní část - instalace zavodňovacího potrubí spodních výpustí

V případě manipulací s návodními stavidlovými uzávěry je nutno provést zavodnění potrubí, aby nedocházelo k suchému tření při jejich otevírání. Nátoky do stávajícího zavodňovacího potrubí jsou na kótě 344,40 m n. m. V případě, že je úroveň hladiny v nádrži pod touto kótou, nelze provést zavodnění výpustního potrubí tímto způsobem a provádí se provizorně zavodňování hlavní tabulí. Aby se této situaci předešlo, bude nainstalován nový systém zavodňovacího potrubí DN 300, který tento nedostatek bude eliminovat.

Řídicí a monitorovací systém, řízení a kontrola technologického procesu

Nově instalovaný řídicí systém bude složený z následujících prvků:

- pracoviště obsluhy v provozním objektu VD,
- optická pátevní síť,
- výkonný řídicí systém, tvořený PLC automaty,
- displeje pro ovládání ve strojovnách,
- snímače polohy, měření proudu a měření průtoku.

Tento **výkonný řídicí systém** je určen pro ovládání a zobrazení stavu technologie VD v reálném čase. V podstatě umožní obsluze VD z místa pracoviště ovládat veškerou technologii, na počítač bude dostávat veškeré informace, vizualizaci pohybu uzávěrů, údaje o poloze uzávěru, průtoku, proudovém zatížení. Systém bude obsahovat možnost zpětného prohlížení alarmů, vykonaných příkazů, chybových hlášení. Rovněž umožní ovládat jednotlivé uzávěry z místa strojovny, což bude používáno prioritně.

*Ing. Stanislav Hába,
vedoucí provozu Znojmo, ZD*

Budova provozu Náměšť nad Oslavou po opravě

Provoz v „novém kabátě“

V loňském roce byla dokončena oprava administrativní budovy PM na Třebíčské ulici v Náměšti nad Oslavou. Jednalo se o opravu venkovních omítek a chodníku k administrativní budově, a to v rámci poslední etapy oprav, které postupně probíhaly **od roku 2005**. Na úvod je nutné říci, že administrativní budova byla pořízena v roce 1978 zakoupením od města Náměšť nad Oslavou. Jednalo se již tehdy o starší objekt a z tohoto důvodu byla nutná rekonstrukce, zejména vnitřních prostor. V roce 2005 byla započata v rámci I. etapy rekonstrukce střechy a části dvorního traktu za touto budovou. Jednalo se o kompletní výměnu krovů a střešní krytiny, včetně výstavby nové opěrné zdi dvorního traktu. Původní zeď byla staticky narušena. Součástí výstavby bylo i zastřešení průjezdu.

V roce 2007 byla, vzhledem k nedostatku parkovacích ploch, odkoupena část sousedního pozemku, a to rovněž od města Náměšť nad Oslavou. Následně byla provedena nová výstavba oplocení areálu, včetně vjezdu. Oplocení bylo realizováno provozními zaměstnanci PM. V roce 2008 byla v rámci II. etapy provedena rekonstrukce topení a výměna oken. Rekonstrukce topení spočívala ve výměně původních akumulčních kamen z r. 1979, pořízením teplovodního vytápění a současně byla vyměněna původní okna, rovněž z r. 1979. Závěrečná etapa rekonstrukce spočívala v **opravě „kabátu“ administrativní budovy**. Jednalo se o opravu nejen venkovních omítek, přístupového chodníku k budově, ale bylo nutné rovněž vyřešit i problematiku zavlhání zdiva od zemní vlhkosti, a to podél celé budovy.

*Pavel Rous,
vedoucí provozu Náměšť nad Oslavou, ZD*

Údržba toku v Kostelci u Jihlavy

V letech 2005 a 2006 došlo na řece Jihlavě vlivem povodňových průtoků ke značným škodám, a to na upravených i na neupravených úsecích. Pod obcí Kostelec u Jihlavy došlo k vytvoření **PB nátrží a výmolů v délce asi 60 m**, včetně uložení značného nánosů. Řeka Jihlava zde tvoří společnou hranici mezi obcemi Kostelec a Cejle (místní část **Kostelecký Dvůr**).

Nejprve bylo nutno po projednání s orgánem ochrany přírody provést odstranění vyvrácených porostů do vodního toku, včetně odstranění pařezů, které při neustálém vymílání tvoří překážky v průtoku. V letech 2007 a 2008 bylo opakovaně při kontrolní prohlídce zjištěno, že činnosti některých místních občanů na pravém břehu dochází k nepovolenému ukládání odpadu různého původu (zahradní odpad, stavební suť apod.), což ještě zhoršuje odtokové poměry v této části obce. Proto jsme činili další neodkladné a organizační kroky.

V letošním roce jsme na základě žádosti obce Cejle o vyčištění koryta vodního toku zajistili v červnu svolání společné povodňové prohlídky za účasti zástupců obou obcí, včetně vodoprávního úřadu a orgánu ochrany přírody, kde bylo dohodnuto, že obce zajistí odstranění závad na přilehlých pozemcích a správce toku následně provede **probírku břehového porostu**, a to v nezbytném rozsahu pro zajištění přístupu mechanizačních prostředků k vodnímu toku.

Přípravné práce, které spočívaly v odstranění dřevin rostoucích v blízkosti vytvořených nátrží a dovozu kamene, byly našimi zaměstnanci provedeny koncem října a začátkem listopadu. V listopadu bylo provedeno bagrem Menzi Muck nejprve odtěžení nánosů na LB a dále uložení vytěžené zeminy do břehových nátrží, včetně provedení opevnění paty svahu lomovým kamenem. Odstraněno bylo i několik větších pařezů z koryta vodního toku a tím byla zajištěna dostatečná průtočnost v tomto úseku.

*Ing. Vladimír Kožich,
provoz Jihlava, ZD*

Vyčištěné koryto Jihlavy na hranici obcí Kostelec a Cejle

hraniční komise

Hraniční komise, komise pro hraniční vody... S těmito pojmy se zaměstnanci PM občas setkávají ve své praxi. Co vlastně tyto pojmy znamenají?

Hraniční vody

K pochopení těchto pojmů je třeba malá exkurze do geografie. Česká republika (ČR) leží ve středu Evropy a sousedí s celkem čtyřmi státy – Německem, Polskem, Slovenskem a Rakouskem. Celková délka státních hranic naší republiky je 2 310 km, z toho téměř jedna třetina, přesně 750 km, vede „vodou“ a tedy tvoří tzv. mokrou hranici. V rámci povodí řeky Moravy jde o hraniční vody s Rakouskem a Slovenskem. Délka státních hranic mezi ČR a Rakouskem je 464 km, z toho vodou vede **171 km**, v případě Slovenska je celková délka státních hranic 252 km a vodou jde **71 km**. Samozřejmě tyto hraniční vody, ať již jde o vodní toky nebo o nádrže, jsou předmětem sledování a zájmu obou sousedících států, a proto je jim věnována patřičná bilaterální pozornost. Mezi hraniční vody patří nejen úseky vodních toků, jimiž probíhají státní hranice, ale také vodní toky protínající státní hranice a vody se státními hranicemi sousedící (povrchové i podzemní), pokud by na nich prováděná vodohospodářská opatření na území jednoho smluvního státu podstatně nepříznivě ovlivnila vodní poměry na území druhého smluvního státu. Hraniční vody podléhají správě podle mezivládních dohod a jsou předmětem společného monitoringu a ochrany. Tyto mezivládní dohody ustavují společně tzv. **Komise pro hraniční vody**, které potom řeší praktickou spolupráci na hraničních vodách mezi oběma státy.

Stálé hraniční komise

Zde je nutné připomenout jednu skutečnost – problematikou státních hranic se zabývají ještě jedny komise. Jde o tzv. **Stálé hraniční komise**, zřízené dle jednotlivých mezistátních smluv o státních hranicích. Tyto komise mají na starost vlastní průběh a vyznačení státních hranic a jejich správu, bez ohledu na to, zda vedou vodou či po pevné zemi. Stálé hraniční komise jsou opět společné, složené ze zástupců obou sousedících států a zajišťují geodetické zaměřování státních hranic a zpracování hraničního dokumentárního díla, rozhodují o způsobu vyznačení státních hranic pomocí hraničních znaků, zjišťují rozsah změn na státních hranicích a vyjadřují se ke všem stavebním opatřením v bezprostřední blízkosti státních hranic. Navíc tyto Stálé hraniční komise mohou předkládat návrhy na úpravu státních hranic. Jejich činnost je zabezpečována ministerstvy vnitra obou stran.

Nás vodohospodářů se však více dotýkají již zmíněné **Komise pro hraniční vody**, vzniklé podle smluv a dohod o hraničních vodách.

Rakouská republika

Spolupráce s Rakouskou republikou ve vodohospodářské oblasti na hraničních vodách má vzhledem k rozdílné době existence těchto států mnohem **delší tradici** než se Slovenskou republikou.

Spolupráce na československo-rakouských vodních tocích začala už za **1. republiky** po vzniku samostatného Československa.

Válkou přerušené společné aktivity na československo-rakouských hraničních vodních tocích byly navázány v roce 1951, kdy proběhlo první poválečné jednání vládních zmocněnců obou států a došlo k obnovení činnosti.

Současná spolupráce na hraničních vodách s Rakouskou

Schema povodí řeky Moravy

republikou je založena Smlouvou mezi Československou socialistickou republikou a Rakouskou republikou o úpravě vodohospodářských otázek na hraničních vodách, podepsanou 7. prosince 1967 ve Vídni a ratifikovanou v roce 1970. Na základě této smlouvy zahájila svým prvním jednáním v roce 1970 v Bratislavě činnost Československo-rakouská komise pro hraniční vody. Po rozdělení České a Slovenské federativní republiky dne 1. ledna 1993 se ČR a Rakouská republika dohodly, že pro hraniční vodní toky v oblasti společných státních hranic bude výše uvedená smlouva platit i nadále.

Úseky hraničních vod

Tato smlouva z roku 1967 byla vypracována skutečně pečlivě a natolik nadčasově, že ani po více než 40ti letech její platnosti nemají vodohospodáři na obou stranách hranic s jejím zněním žádné výrazné problémy a platí tak dosud. Na základě smlouvy jsou uspořádány

Zitkovský potok tvoří státní hranice mezi ČR a Slovenskem

činnosti Komise pro hraniční vody (dále jen Komise), jejíž závažnou část i nadále tvoří projednávání úprav a udržovacích prací na hraničních vodách a to ve čtyřech úsecích:

- hraniční úsek řeky Dyje po ř. km 19,4, resp. po hraniční znak XI,
- povodí Dyje nad hraničním znakem XI,
- povodí Lužnice a
- povodí Malše, včetně přítoků z povodí horní Vltavy.

Jak je vidět, záležitosti česko-rakouských hraničních vod se kromě PM týkají také státního podniku Povodí Vltavy.

Kromě úprav a údržby hraničních vodních toků patří do náplně činnosti Komise problematika čistoty hraničních vod, otázky hydrologie, meliorace a související opatření zásobování vodou a vypouštění odpadních vod, plavební otázky, hraniční otázky (ve spolupráci se stálou hraniční komisí), vodo hospodářské studie a plánování a řada dalších činností.

Realizaci zásad uvedených ve Smlouvě se zabývá již zmíněná Komise, kterou vedou vládní zmocněnci obou států a tvoří ji členové a především řada expertů podle odborností. Svě experty mají v Komisi i PM a státní podnik Povodí Vltavy.

Vyrovnání plateb

Zajímavým detailem je např. způsob vyrovnání plateb za činnosti na hraničních vodách. S Rakouskem, vzhledem k historické příslušnosti obou zemí ke dvěma odlišným světovým soustavám, byl namísto přímého zúčtování plateb dohodnutý zápočtový systém, který pomocí Seznamu reprezentativních jednotkových cen ohodnotí práce vykonané na hraničních tocích jednou nebo druhou stranou a označené jako práce společné. Po mezistátní kolaudaci a vyúčtování ukončených prací (např. opravy břehových nátrží) je pak strana, která práce neprováděla, zatížena zpravidla jednou polovinou takto stanovených nákladů. Tento systém je vzhledem k doposud velmi odlišným cenám lidské práce v obou zemích používán dosud. Je proto nezbytné, aby ze střednědobého pohledu vykonávaly oba státy přibližně stejný objem prací.

Slovenská republika

Spolupráce v rámci hraničních vod je dána Dohodou mezi vládou ČR a vládou Slovenské republiky o spolupráci na hraničních vodách, podepsanou dne 16. prosince 1999 v Židlochovicích. Pro zajištění provádění této dohody obě smluvní strany zřizují společnou **Česko–slovenskou komisi** pro hraniční vody.

Komise projednává všechny otázky spolupráce na hraničních vodách, koordinuje postup příslušných orgánů obou smluvních stran při vodoprávních řízeních, schvaluje zásady a směrnice k plnění úkolů dle Dohody. Oblasti spolupráce se týkají například ochrany vod, ochrany před povodněmi, vnitřními vodami a chodem ledu, údržby hraničních vodních toků a vodo hospodářských děl na těchto tocích a v neposlední řadě varovné služby, jak v případě mimořádného zhoršení jakosti vody, tak v případě povodní či jiné mimořádné události.

K plnění úkolů vyplývajících z dohody zřizuje komise společně pracovní skupiny a skupiny expertů. V současné době v rámci Česko–slovenské komise pro hraniční vody působí **čtyři pracovní skupiny** – skupina pro technické otázky, skupina pro hydrologii, skupina pro ochranu vod a skupina pro Rámcovou směrnici o vodě.

Tyto pracovní skupiny se scházejí dle potřeby, projednávají otázky svého zájmu a chystají podklady pro zasedání komise. PM má ve všech pracovních skupinách svoje zastoupení.

Nezbytnost činnosti komisí

PM na hraničních vodách, ať již s Rakouskou republikou nebo se Slovenskou republikou, každý rok realizuje řadu akcí. Nutnost jejich projednání v komisích pro hraniční vody, kdy druhá smluvní strana musí předložené akce interně projednat s řadou subjektů na svém území, samozřejmě znamená prodloužení jejich přípravy obvykle v řádu měsíců, a proto je nutné s touto skutečností při jejich přípravě počítat.

*Ing. Pavel Biza,
vedoucí útvaru mezinárodních vztahů a marketingu, ŘP
Ing. Roman Gric,
útvár mezinárodních vztahů a marketingu, ŘP*

Soutok Moravy a Dyje – trojmezí CZ-SK-A

Meteorologické modely obecně patří mezi nesložitéjší programové prostředky na světě. Přitom pochopitelným požadavkem na ně je včasné dodání výsledků simulací tak, aby mohly být použity v reálném čase pro tvorbu **meteorologické** a případně navazující **hydrologické předpovědi**. Z uvedených důvodů je nezbytné modely provozovat na velmi výkonných počítačích – superpočítačích, jejichž výkon přesahuje výkon běžných stolních počítačů v řádu několika set. V Českém hydrometeorologickém ústavu (ČHMÚ) byl dosud meteorologický model ALADIN počítán na superpočítačích NEC SX-4 (1998–2003) a později NEC SX-6 (2003–2009). Jeho výkon však byl při postupném vývoji modelu ALADIN z velké části vyčerpán. Proto byl z finančních prostředků Operačního programu životního prostředí v rámci projektu 3MP (Modernizace systému Měření, Modelování a Předpovědi povodňové služby ČR) ČHMÚ zakoupen nový superpočítač NEC SX-9.

„Nový superpočítač samozřejmě nevyřeší problém předpovědi srážek úplně.“

Parametry nového superpočítače v základním nastavení jsou úctyhodné: 1 terabyte operační paměti a výkon 1.6 terra operací za sekundu. Přitom po úplném zprovoznění budou tyto parametry ještě zdvojnásobeny. Přesto rozhodně nepatří k nejvýkonnějším „meteorologickým“ počítačům na světě. Těmi disponují velké meteorologické služby, například americké NWS a NCEP, britská Metoffice, Evropské centrum pro střednědobou předpověď počasí ECMWF nebo japonská JMA. Tyto superpočítače mají výkon mnohonásobně větší, skládají se totiž z několika desítek propojených

Superpočítač „Saxana“

superpočítačů jako je nový NEC SX-9. Mít možnost vidět takové výpočetní centrum je velkým zážitkem – desítky až stovka dvoumetrových skříní neustále hlučí a sálá teplo. Spotřeba energie se pak v podstatě rovná menšímu městu.

NEC SX-9 je pouze jednou takovou skříní, přesto je z pohledu předpovědi v ČR příslibem. Model ALADIN na něm počítaný totiž může být cíleně vyvíjen a zpřesňován tak, aby co nejlepší výsledky poskytoval právě pro území ČR.

Očekávané změny

Hlavní očekávanou změnou je zlepšení prostorového rozlišení modelu ALADIN ze současných 9 km na 4,5 km. Znamená to tedy, že každé současné políčko výpočetního gridu bude rozděleno na nová čtyři políčka. Současně však dojde i ke zvýšení počtu výškových hladin, v nichž je výpočet prováděn. Celkově tak vzroste počet výpočetních uzlů téměř osminásobně oproti stávající verzi modelu ALADIN. Takovéto zvýšení s sebou přinese zejména výraznější zpřesnění definice terénu. Každé zmiňované políčko je totiž v modelu reprezentováno pouze jedinou hodnotou (průměrem) nadmořské výšky. Model proto není schopen rozeznat jednotlivé vrcholy a hřebeny hor, které jsou shlazeny. Jejich podrobnější zobrazení povede z pohledu předpovědi srážek k lepšímu vystižení návětrného efektu v horských oblastech.

Přivalové srážky i zpětná kalibrace

Obecně modely mají problém simulovat bouřky a jejich doprovodné jevy, včetně přivalových srážek. Bouřky totiž mají většinou výrazně menší rozměr než uvedená výpočtová pole. Přechodem z 9 km na 4,5 se tento problém sice nevyřeší, ale přeci jen se rozlišení začne blížit rozměrům jednotlivých bouřek. Je však na místě zmínit, že ani ještě podrobnější měřítko by problém předpovědi bouřek nevyřešilo k úplně spokojenosti stále bude platit, že bouřky jsou příliš dynamický jev a my máme jen příliš málo informací o tom co přesně se v atmosféře děje.

Nový super počítač umožní také operativní začlenění družicových pozorování do výpočtu již v jeho průběhu. Než se seberou data a proběhne výpočet modelu, trvá to několik hodin a během té doby se aktuální situace může výrazně změnit; pak je možné zkontrolovat jak výpočet vychází pro čas, který mezi tím již nastal a provést jeho úpravu.

Pomoc v nepřesnosti předpovědi

Vyhodnocení úspěšnosti hydrologických předpovědi ukazuje, že jejich chyba jde v průměru z 10 % na vrub nepřesnosti hydrologického modelu, z 20 % je zdroj chyby neidentifikovatelný (např. nečekané manipulace, vliv obsluhy modelu aj.) a celých 70 % jde na vrub nepřesnosti předpovědi srážek. Nový superpočítač samozřejmě nevyřeší problém předpovědi srážek úplně (to nebudeme umět nikdy), avšak každé procento zlepšení v tomto ohledu může být velkým přínosem z hlediska přesnější lokalizace nebezpečí výskytu srážek či jejich včasnější identifikace. Přitom v případě přivalových povodní se každá minuta počítá...

Spouštění superpočítače není jednoduché, proto probíhá postupně. Jeho úplné dokončení se předpokládá v průběhu dubna.

Na závěr ještě jedna důležitá informace. Meteorologové si neoficiálně superpočítač pojmenovali Saxana a toto jméno, jak se zdá, se ujalo. V létě tedy uvidíme jak si „pohádková“ dvojice Saxana a Aladin dokáže s úkolem předpovědi počasí poradit.

RNDr. Jan Daňhelka, Ph.D.,
vedoucí oddělení hydrologických předpovědí, ČHMÚ Praha

realita přívalové povodně

Povodně v červnu a červenci 2009 byly způsobeny právě lokálními přívalovými srážkami, které zasáhly v různých epizodách celé území v naší správě. Manipulace na přehradách byly prováděny operativně, zejména na základě aktuálního vývoje situace. Hrázní byli dispečinkem předem informováni o vývoji a postupu lokálních bouřek.

Nepředpokládám, že nový superpočítač dokáže přesně lokalizovat místo bouřky, to není ani možné, avšak změny, jako např. zahuštění sítě pro výpočet, zrychlení procesů apod., jsou z dalších kroků ke zkvalitnění předpovědní povodňové služby.

Vždy se však jedná o předpověď, a tak k tomu i vodohospodářský dispečink přistupuje. Předpovědi jsou jedním z dalších mnoha podkladů a informací, které dispečer při svém rozhodování využívá. Vždy je to však práce dispečerů, vodohospodářských znalostí a zkušeností v kombinaci s praxí. Kvalitní předpověď nám vždy pomůže vytvořit potřebné modelové situace. Mějme však na paměti, že příroda zůstává pořád přírodou...

*Ing. Marek Viskot,
vedoucí vodohospodářského dispečinku, ŘP*

Potok v Krhové dne 24. června 2009 (správcem toku jsou Lesy ČR, s. p.)

o čem je dozorčí rada

Podniky Povodí ve své současné formě vznikly na základě zákona č. 305/2000 Sb., o povodích, který umožnil změnu akciových společností Povodí na státní podniky. Postavení a právní poměry státního podniku upravuje zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů. Podle paragrafu 13 tohoto zákona je jedním z orgánů státního podniku také dozorčí rada (DR) a tento paragraf také uvádí, co DR projednává a čím se zabývá.

Podle Zakladací listiny státního podniku, vydané jeho zakladatelem, tj. Mze a podle Statutu státního podniku, je počet členů DR stanoven na devět. Tři členy DR volí zaměstnanci státního podniku ze svých řad, šest členů DR je jmenováno zakladatelem, z toho jeden vždy na návrh MŽP. Způsob a podmínky volby členů DR z řad zaměstnanců státního podniku jsou dány Volebním řádem, který podnik vydává se souhlasem odborového orgánu. Funkční období člena je 5 let s možností opětovné volby či jmenování.

Zásady jednání a rozhodování DR upravuje Jednací řád DR.

Jednání DR

DR se schází podle potřeby, obvykle jednou za tři měsíce, nejméně však 4krát ročně. Členové DR volí ze svých řad předsedu a místopředsedu DR, kteří svolávají jednání DR a řídí je. Jednání DR jsou neveřejná a materiály předkládané a projednávány na DR mají důvěrný charakter. Členové DR jsou povinni zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, zjištěných při výkonu funkce člena DR a vztahuje se na ně zákaz konkurence dle paragrafu č. 14 zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku. Jednání DR se dále účastní také GR a zástupce zakladatele.

DR je schopná se usnášet, pokud je na jejím zasedání přítomna nadpoloviční většina jejích členů. K přijetí rozhodnutí ve všech záležitostech projednávaných na zasedání DR je nutné, aby pro ně hlasovala nadpoloviční většina všech členů DR, tedy nejméně 5 členů.

Agendu DR zajišťuje tajemník DR. Tajemníka určuje GR z řad zaměstnanců státního podniku a vykonává funkci zapisovatele při zasedáních DR. Tajemníkem DR PM je Mgr. Kateřina Sedláčková.

Členové DR

PhDr. Richard Svoboda, MBA, předseda, senátor

Ing. Miroslav Král, CSc., místopředseda, ředitel odboru vodohospodářské politiky Mze

Ing. Karel Korytář, senátor

Mgr. Ivo Polák, člen Rady Jihomoravského kraje

Ing. Mgr. Michal Pravec, vedoucí oddělení monitoringu a plánování MŽP

Ing. Martin Tesařík, hejtman Olomouckého kraje

Ing. Pavel Bíza, PM

Ing. Ivo Vaněk, PM

Ing. Jan Moronga, PM

*Ing. Pavel Bíza,
vedoucí útvaru mezinárodních vztahů a marketingu, ŘP*

Dozorčí komise před štolou (výstavba VD Bystřička), r. 1910

proč dodržovat právo a vnitropodnikové normy

Ačkoli si to příliš nepřipouštíme, s právem se setkáváme prakticky každým okamžikem. Co si lze ovšem pod pojmem právo představit? Pokud odpověď zní souhrn zákazů či příkazů, pak je tato odpověď správná. Pokud je odpověď taková, že nám právo dává řadu možností či oprávnění, pak je to rovněž správná odpověď. Obecně proto platí, že právo je ucelený společenský normativní systém, jehož dodržování je zabezpečeno státem. Právníci chápou, ostatní se diví – normativní systém? Co si lze pod tímto pojmem představit? Norma není nic jiného, než zákon, vyhláška, nařízení, tedy právní akt, který byl vytvořen zákonodárcem za účelem regulace příslušné oblasti. Tyto normy pak tvoří normativní systém, právní řád. Tolik krátký teoretický úvod, který lze s trochou nadsázky označit za nutné zlo k pochopení dalších řádků.

Právo soukromé a veřejné

Právo je rozděleno na část soukromou a část veřejnou. V části veřejné vždy (samozřejmě až na výjimky) spolu jednájí subjekty stojící na stejné (horizontální) úrovni, vzájemné vztahy jsou rovnocenné. Do té soukromé patří zejména odvětví občanského práva, obchodního práva nebo pracovního práva. Doménou soukromého práva je činit vše, co je dovoleno. Tato zásada, vyjádřená v Listině základních práv a svobod znamená, že lze sjednat cokoliv, co není zakázáno. Kupříkladu nelze sjednat, že pokud prodávající nedodá zboží včas, tak půjde do vězení, protože to, za jakých podmínek půjde do vězení, upravuje jiný právní předpis. Hovoříme o volnosti smluvních stran, která však nesmí být v rozporu se zákonem, nesmí jej obcházet nebo se nesmí přičít dobrým mravům. K obcházení zákona se dostaneme dále a dobré mravy jsou neformálním společenským regulativem doplňující právo samotné.

Na druhé straně stojí právo veřejné, což je doména například práva trestního, správního nebo práva životního prostředí. Základní rozdíl oproti právu soukromému je v tom, že na jedné straně vždy stojí stát, který má nadřazené postavení. A aby si stát nemohl příliš „vyskokovat“, stanovila Listina základních práv a svobod regulaci, která hovoří o tom, že svou moc může uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví. A kdy konkrétně jednáme v podřízeném postavení? Například ve správním řízení, jehož výsledkem je rozhodnutí, které jsme povinni respektovat.

I norma je předpis

Dodržování práva. Ano, to je nezbytné, i když někdy si každý z nás myslí svoje, a pokud snad nazná, že by se právo v konkrétním okamžiku dodržet nemuselo, musí být srozuměn s možnými následky. Toto platí všeobecně, tedy i v zaměstnání (a v našem podniku). Všichni jsme zaměstnanci, proto se na postavení zaměstnance zaměříme o něco podrobněji. V rámci pracovní činnosti je **zaměstnanec povinen dodržovat** nejen řadu právních předpisů, ale i další rozhodnutí či pokyny zaměstnavatele. Rozhodnutí či pokyny mají zpravidla písemnou nebo ústní formu. O ústní formě netřeba pojednávat. Naopak písemná forma nebývá vůbec samozřejmostí. V našem podniku je zaveden systém vnitřních předpisů, tzv. interní řízená dokumentace, kterou představují **vnitropodnikové normy** (co je norma, již bylo vysvětleno).

Nutnost respektování pravidel

Pravidla vnitřního předpisu upravuje zákoník práce. Stanoví, že vnitřní předpis musí být písemný, nesmí být v rozporu s právními předpisy a ani nesmí být vydán zpětně. V našem případě je nejvyšší vnitropodnikovou normou organizační řád, na který však velmi úzce navazuje pracovní řád a další předpisy, rozhodnutí či pokyny. Každý

z nás si nejednou řekne, k čemu je to vlastně dobré? Domnívám se, že dobré je to minimálně ze dvou pohledů. Prvním z nich je, že každý zaměstnanec ví, jaké jsou jeho úkoly, jaká je jeho pozice, co je potřeba dodržovat. Druhým pak je, že fungují určitá pravidla, určitý řád – jak vyřadit majetek, jak vyúčtovat služební cestu, jak nakoupit kancelářské potřeby, jak nakoupit výpočetní techniku apod. A co může nastat v případě nerespektování těchto pravidel? Záleží na konkrétních okolnostech. Závažnost porušení, četnost porušení, vznik případné škody zaměstnavateli apod. Uveďme jednoduchý případ, ve kterém uvedeme **KDO MŮŽE CO A JAK** pořídit, kupříkladu nákup zboží. Co by měl mít zaměstnanec, případně vedoucí zaměstnanec na paměti? Rozhodně organizační řád, ve kterém jsou vymezeny finanční limity pro nákup – tím odpovídáme na otázku KDO. Dále pak směrnici nakládání s majetkem, protože ta upravuje kategorizaci zboží z hlediska účetního – tedy CO. A konečně je potřeba respektovat postup při zadávání veřejných zakázek – JAK. Aby byl nákup zboží perfektní, musí být dodržen uvedený postup. Vedoucí zaměstnanec posoudí, zda je oprávněn k podpisu příslušné objednávky, zda nepřekračuje svou pravomoc (například věc je příliš drahá nebo není oprávněn ji pořídit). Následně musí vědět, jak tento nákup realizovat, tedy zda stačí přímé zadání vybranému prodávajícímu, či zda je nutné učinit výběr nejhodnější nabídky. Pokud neví či snad postup poruší (záměrně či z nedbalosti), je zde **hrozba závažných sankcí**. Výtka, výpověď, okamžité zrušení pracovního poměru či náhrada škody zaměstnavateli jsou ty nejnvýznamnější.

Neznalost zákona neomlouvá

Já si však závěrem dovoluji uvést malou životní zkušenost. Působil jsem rovněž u zaměstnavatele, který žádný systém vnitřních předpisů neměl. Byl jsem překvapen, kolik času se věnovalo způsobům řešení různých problémů bez ohledu na to, že obdobný problém byl již jednou řešen. Byl jsem několikrát přítomen tomu, jak zaměstnanci řešili, zda jsou ke konkrétnímu úkonu oprávnění či nikoli, zda tento dopis mohou podepsat či nikoli. Nesčetněkrát se hledal dokument díky chabé evidenci došlé korespondence, odchozí korespondence nebyla vedena vůbec. Zkrátka a dobře, absence vnitřních předpisů působila stručně řečeno tak, že jeden zaměstnanec nevěděl, zda příslušný úkon může učinit, šel se zeptat druhého, ten nevěděl rovněž, tak šli za svým přímým nadřízeným, ten si také nebyl jistý... A vznikala chaos.

Nyní již asi umíme odpovědět na otázku, která zní v nadpise k tomuto článku. Právo ani vnitropodnikové normy nejsou nutným zlem, které nás provází na každém kroku. V případě jejich znalosti nás upozorňují, co můžeme a co bychom naopak neměli, což já osobně kvituji (těžko mohu uvést opak, obzvláště s přihlédnutím k mé profesi). A všichni dobře známe základní pravidlo – neznalost zákona, a v PM i vnitřních norem, neomlouvá. Víc na tomto místě asi není třeba dodávat, každý nechť si závěr učiní sám...

*Mgr. Ondřej Vít,
právník, ŘP*

Změna zákona o ochraně přírody a krajiny

V říjnu 2009 byl změněn zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Zjednodušilo se vydávání výjimek pro investiční činnost a další činnosti správce vodních děl a vodních toků pro zásah do biotopu kriticky a silně ohrožených živočichů. Nadále nebude tyto výjimky udělovat Agentura ochrany přírody a krajiny, ale příslušné krajské úřady.

*Ing. Magda Horská, CSc.,
právní poradce, ŘP*

Máme za sebou několik měsíců provozu ISDS (integrovaného systému datových schránek). Počáteční ruch kolem jejich spuštění utichnul, ani noviny už neprodukuji takové množství „senzačních“ zpráv jako zpočátku. Jak si tedy datové schránky (DS) stojí, jak se osvědčily v našem podniku a jak jinde? Co je nového?

Česká pošta, s. p. (pošta) stihla hned dvakrát za první dva měsíce změnit metodu přihlašování k datové schránce (po přihlášení přibýlo okno, ze kterého se ještě musí opsat čísla) a také dvakrát aktualizovala verzi doplňku XMLfiller. Ani o jedné z těchto změn neupozornila na svých stránkách. Také poprvé vypršela platnost hesla (heslo je nutno měnit minimálně každých 90 dní).

Koncem ledna začala prvním datovým zprávám dobíhat 90ti denní lhůta, po kterou je systém bude udržovat, takže první zprávy jsou již z DS smazány. V PM zprávy ukládáme primárně v DMS Podatelna, kromě toho ale máme ještě další nezávislé úložiště, které je neustále k datové schránce připojeno a všechny zprávy zálohuje.

Od ledna můžeme, jako ostatní firmy, využívat DS pro posílání faktur ostatním subjektům přes DS, nejen tedy státní a veřejné správě. Pošta tuto službu pojmenovala poštovní datová zpráva a službu zpoplatnila cenou 18 Kč včetně DPH za kus. Proč však posílat fakturu za 18 Kč přes DS, když ji lze poslat levněji papírem (nehledě na to, že

některé firmy posílají faktury dokonce zdarma emailem). Když připočteme 50 Kč jako měsíční tarif za provozování služby poštovní zprávy, asi nikoho nepřekvapí, že tuto službu aktivovalo za první měsíc jen 101 firem a poslalo tak 17 zpráv. Pro náš podnik je tato služba zatím finančně i organizačně nezajímavá, takže ji aktivovanou nemáme. Uvidíme, jak se pošta postaví k možnosti posílat od června 2010 i ostatní typy dokumentů.

Datových zpráv bylo za první tři měsíce provozu 11/2009–1/2010 přeneseno přes 4,5 milionu (jen pro zajímavost, stát zaplatil poště za tyto zprávy téměř 68 milionů). Z toho jich k nám dorazilo na 4 500. V novém dodatku ke Spisovému a skartačnímu řádu již bude, mimo další procesy DS, uveden i postup, jak odesílat zprávy prostřednictvím DS. Je zajímavé, že justice, která měla alespoň podle novin největší problémy se zaváděním datových schránek, nakonec přenesla nejvíce datových zpráv, jak vyplývá ze sdělení na jejich www stránkách). I přes všechny problémy, které se s datovými schránkami vyskytly, se nám datové schránky podařilo úspěšně přijmout a s elektronickým dokumentem dokážeme pracovat a využívat jej.

*Ing. Jan Dohnal,
referent útvaru informačních technologií, ŘP*

Vyhodnocení III. ročníku fotografické soutěže

Mgr. Dušan Kosour, Tři živy v jednom, červenec 2009, Chalupská stáň

Antonín Spáčil, Kouzlo vodního živlu, leden 2009, Drozdovská Pila

Poděkování patří všem, kteří v roce 2009 své fotografie do soutěže zaslali. Téma loňského ročníku bylo „Voda jako živel“. Výběr těch nejlepších fotografií byl z celkového počtu 68. Zvítězit však mohly jen 3, a to právě tyto: 1. místo Mgr. Dušan Kosour, 2. místo Antonín Spáčil a 3. místo David Novoměstský. Další IV. ročník soutěže je na téma „Co všechno je voda“ (bližší na www.pmo.cz).

David Novoměstský, Velká voda, srpen 2002, vývar pod VD Znojmo

Zimní vodohospodářská třicítka

Již tradičně jsme se ve dnech 22. až 24. ledna 2010 zúčastnili na Rejvizu v Hrubém Jeseníku Zimní vodohospodářské třicítky (ZVH 30). Organizační tým z Povodí Odry, státní podnik opět výborně uspořádal již 35. jubilejní ročník amatérského závodu jednotlivců v běhu na lyžích. V letošním roce byla účast rekordní, do závodu bylo přihlášeno 350 závodníků, z nichž dokončilo závod 311. Letošní ročník ZVH 30 si všichni zúčastnění opět pěkně užili. A nyní nezbyvá, než se těšit, že pro příští ročník budou opět ideální podmínky pro lyžování.

Les Království památkou

Přehradu Les Království na Labi s vodní elektrárnou postavili počátkem minulého století, zejména jako ochranu území pod přehradou před účinky velkých vod valících se z Krkonoš. Projekt přehrady začal vznikat v r. 1903 a stavět se začalo v r. 1910. Stavba byla dokončena v r. 1919 (průběžná vodní elektrárna z r. 1923) a stála 4,7 milionů korun rakouských.

Již od r. 1964 byla přehrada nemovitou kulturní památkou, zapsanou v seznamu kulturních památek ČR pod rejstříkovým číslem 24486/6-3435. Dne 8. února 2010 vláda ČR schválila 38 nových národních kulturních památek, mezi kterými je i zmiňovaná přehrada a zařadí se tak mezi 274 národních kulturních památek ČR. Co vlastně obnáší, když se stavba stane národní kulturní památkou a co to správci takovéto památky přináší? „Tato pocta, vyhlášení národní kulturní památkou, je jen potvrzením skutečnosti, že toto, jedno z nejkrásnějších VD v celé ČR, spojuje technické řešení s estetickou stránkou stavby a harmonizuje s nádhernou okolní přírodou. Na druhé straně je to i závazek zpřístupnit dílo veřejnosti a zachovat jeho plnou funkčnost pro další generace,“ uvedl tiskový mluvčí Povodí Labe Václav Jirásek.

Hráz zdobí dvě brány s věžičkami, nedaleko stojící domek hrázného připomíná malý kamenný hrad s věží a cimbuřím. Přehradní hráze byla po dokončení největší v Československu. V základech dosahuje šířka hráze 37 metrů, v koruně 7,2 metru. Délka hráze je 218 metrů. Povodí Labe plánuje přehradu zpřístupnit veřejnosti. Malebnou přehradu si zatím lidé mohou podrobněji prohlédnout dvakrát do roka při dnech otevřených dveří. To by se však brzy mělo změnit. „O každoroční dny otevřených dveří na přehradě Les

Království je vždy obrovský zájem. Proto nás napadlo, že by stálo za to tento klenot našeho přehradářství pro veřejnosti otevřít ještě víc,“ doplnil mluvčí. V kamenném domku hrázného by tak rádi zřídili expozici se základními informacemi a dokumenty týkajícími se přehrady, věž s cimbuřím by mohla sloužit jako vyhlídka. V současné době probíhají konzultace s architekty a památkáři, jak citlivým způsobem, při zachování stávajícího až pohádkového rázu objektu, realizovat tuto expozici. Současně jsou hledány finanční zdroje pro vlastní realizaci (s využitím dotačních programů).

Světový den vody

Světový den vody (SDV) je každoročně vyhlašován na jiné téma. V letošním roce je tématem „Čistá voda pro zdravý svět“. Oslavy, které se konají pod hlavičkou RAPOS (Rada povodí Svratky) se budou konat 18. března 2010 v Brně. Hlavním organizátorem akce jsou Brněnské vodárny a kanalizace, a. s., spolupředatelem je Vodárenská akciová společnost, a. s. a PM.

Součástí oslav SDV je i účast na odborných exkurzích. Vodohospodáři, kteří se oslav SDV zúčastní, mají možnost mimo jiné shlédnout významný uzel Vírského oblastního vodovodu v Čebíně, vodojem Holé Hory – I. březovský přiváděč z r. 1913 nebo Cisařskou komoru - kanalizační štolu vybudovanou v r. 1912 při příležitosti návštěvy císaře Františka Josefa I.

Rozhodnuto o hladině

Konečně jsme se dočkali rozhodnutí Nejvyššího soudu o dovolání v řízení o výkonu rozhodnutí týkajícím se povinnosti omezit manipulaci s výškou hladiny VD Nové Mlýny, aby nedocházelo ke zvyšování hladiny nádrže nad kótu 169,5 m. Nejvyšší soud vyhověl dovolání PM a zrušil jak rozhodnutí odvolacího soudu, tak rozhodnutí soudu prvního stupně.

Ledové kry na Strhanci

V lednu 2010 došlo na významném vodním toku Strhanec vlivem silných mrazů k částečnému zámrazu česlí MVE Kryškův mlyn a pomístním ledovým bariérám pod lávkami v úseku cca 200 m nad touto MVE. Jde o poslední MVE před soutokem Strhance s řekou Bečvou. V nadjezí MVE došlo k vzedmutí hladiny toku a hrozilo jeho vyběžení do okolní zástavby. Na místě ihned zasahovali zaměstnanci provozu Přerov ve spolupráci s místními hasiči. Pomocí horké vody z nedaleké teplárny a pomocí železných tyčí se jim podařilo led rozbít a znovu zprůtočit koryto toku Strhanec.

Ochutnávka vín

Letošní výstavu vín PM pořádá ŘP v pátek 16. dubna 2010 v hotelu Santon v blízkosti brněnské přehrady. Pozvánka s bližšími informacemi bude včas distribuována.

Nový zpravodaj

Trochu nový kabát Zpravodaje – možná jste si všimli, možná ani ne. Pokusili jsme se zase trochu vylepšit tvář našeho časopisu. Přímo mystickou změnou je úprava názvu. Náš Zpravodaj se stal časopisem VODY O VODĚ. Částečnými změnami prošla i grafika a nová kapitola na zadním obalu. Doufáme, že se vám Zpravodaj stane příjemným čtením. A k tomu proto, máte-li cokoli na srdci, co se nás a vody dotýká, neváhejte a pište své příspěvky redakční radě.

VD Les Království

provoz Uherské Hradiště

Batův kanál mezi Babicemi a Spytihněví

Provoz Uherské Hradiště byl zřízen v r. 1966 a v současnosti má 34 zaměstnanců. Spadá svou působností pod ZSM. Vykonává správu na území o rozloze 1 406 km² v lokalitách Uherského Hradiště, Zlinska a Vsetínska.

Geomorfologicky přísluší většina území k nížině dolnomoravského úvalu, východní část zasahuje do pohoří Bílých Karpat a západní k pohoří Chřibů.

Provoz má ve správě 299 km toků, z toho 13 VVT o délce 240 km, 9 drobných a ostatních toků o délce 40 km a 13 hraničních toků. Délka upravených toků činí 141 km. V zájmovém území je největším tokem Morava, na které se nachází tři pohyblivé jezy, a to ve Spytihněví, v Kunovském lese a v Nedakonících. Další dva pohyblivé jezy jsou na Olšavě v Podoli a Těšově. V Podoli se jedná o vakový jez a v Těšově o hydrostatický vahadlový jez. Součástí tohoto jezu je i nově rekonstruovaná MVE o výkonu 70 kW. K dalším významným tokům patří Brumovka, Březnice, Dlouhá řeka, Kladénka, Luhačovický potok, Nivnička, Olšava, Vlára, Kolelač a Ludkovický

potok. Polovina výše uvedených toků má bystřinný charakter. Při jejich časté údržbě jsou maximálně využívány stavební stroje a nákladní automobily, které pod správu provozu připadly v letošním roce změnou organizační struktury závodu.

Do působnosti provozu dále patří dvě vodárenské nádrže Bojkovice a Ludkovic a retenční nádrž Luhačovice, která je využívána zejména k rekreačním účelům a rybolovu.

Přibližně polovina spravovaného území spadá do Chráněné krajinné oblasti Bílé Karpaty a některé části neupravených toků jsou vyhlášeny přírodními památkami (např. 1,4 km dlouhý úsek Olšavy mezi Mikovicemi a Podolím). V těchto lokalitách lze jakoukoliv činnost správce toku provádět velmi omezeně.

Územím provozu prochází vodní cesta Otrokovice – Rohatec (Baťův kanál), která je vedena jak v korytě Moravy, tak i v uměle vytvořeném kanálovém úseku Staré Město – Spytihněv. Zaměstnanci provozu se ve spolupráci s útvarem vodní cesty výrazně podíleli na jeho údržbě a opravách.

VD Luhačovice

VD Ludkovic

VD Bojkovic

voda, živel přírodní...

...spoutává potůčky i řeky, pne se v nádržích, ztrácí se mezi prsty, krystalizuje se v mnoha podobách každý den. Jak spoutává nás, spoutává člověk i její silu slovy. Slovy v zákonech. Protože nakonec i voda sama zákonem jest...

„Voda, živel přírodní, jest nepopíratelně velmi značného významu jak pro jednotlivce, tak i pro národní hospodářství a život veřejný vůbec. Jeť voda, resp. její hmota, podmínkou fyzické existence všeho organického bytí svou silou vyživující a zúrodnující. V tomto směru určena jest voda pro každého jednotlivce a míra jejího užívání řídí se individuální potřebou. Zájem jednotlivců, diktovaný zákonem přírody, jest u každého stejně intenzivní. Leč voda jest i častým zdrojem hospodářského podnikání, sloužíc lidstvu svou silou hnací, lučební a nosivou. Mimo blahodárnými účinky projevuje se živel vodní i účinky rušivými, škodlivými, jichž zabránění a tím i ochrana právní a majetkové sféry občanstva jest úlohou veřejné moci.

Těm, jichž povoláním jest užívatí v životě praktickém norem vodoprávních a aplikovati je na případy sporné, upřímně v jich vlastním zájmu radím, aby nespokojili se s prostudováním určité partie vodního zákona, nýbrž aby důkladně seznámili se s celou

materií, nad níž stěží může býti právních otázek zajímavějších. Teprve získáním přehledu lze vniknouti do systému zásad zákona vodního a teprve pak lze pochopiti a správně použiti znění zákona, obsáhlou praxí komentovaného, které do té doby zdálo se nesrozumitelnou záhadou.“

*JUDr. Bohuš Procházka, České vodní právo
Systematický výklad norem českého zákona vodního se zřetelem k úchytkám vodního zákona moravského a slezského
Sušice 1925, nákladem vlastním*

Jest naším zájmem seznamovati vás v této nové kapitole našeho Zpravodaje se starými a krásnými pasážemi již neplatnými s cílem odstraniti poměrně nepatrnou, mělkou znalost vodního práva jak v kruzích zájemníků, tak i v řadách právníků, ať úředníků, ať praktiků. Necht' je vám staré čtení k potěšení, ku prospěchu, neboť ne zákon sám, nýbrž teprve ustálený výklad jeho, tudíž praxe tvoří právo. A věci nové přetvářením starých jsou. A sami vlastním porovnáním můžete pohlížeti vážně i s úsměvem na dnešní vodoprávní praxi.

Redakční rada

Zkratky:

CHMÚ – Český hydrometeorologický ústav, ČR – Česká republika, DR – dozorčí rada, DS – datová schránka, GR – generální ředitel, KS – kolektivní smlouva, LB – levý břeh, levobřežní, MR – manipulační řád, MVE – malá vodní elektrárna, Mze – Ministerstvo zemědělství ČR, MŽP – Ministerstvo životního prostředí ČR, PB – pravý břeh, pravobřežní, PD – projektová dokumentace, PM – Povodí Moravy, s. p., PŠ – povodňové škody, ROP – regionální operační program, RP – ředitelství podniku, SDV – Světový den vody, SPA – stupeň povodňové aktivity, TPE – technicko-provozní evidence, VD – vodní dílo, VVT – významný vodní tok, ZD – závod Dyje, ZHM – závod Horní Morava, ZSM – závod Střední Morava